

Financiële return van pensioensparen ?

Jens VAN SWEEVELT

promotor :
Prof. dr. Georges HEEREN

Woord vooraf

Deze eindverhandeling werd geschreven in het kader van het behalen van de graad van licentiaat in de toegepaste economische wetenschappen. In deze eindverhandeling heeft men de verschillende vormen van pensioensparen en hun financiële return besproken. De eindverhandeling is opgesplitst in drie grote delen, die overeenkomen met de drie pensioenpijlers. Aan de derde pijler, die het pensioensparen omvat, is er het meeste aandacht besteed.

Om tot dit resultaat te komen, had ik natuurlijk de hulp van enkele andere personen nodig. Eerst en vooral wil ik mijn promotor Professor Georges Heeren bedanken, die me met raad en daad heeft bijgestaan bij het schrijven van deze eindverhandeling. Daarnaast zou ik ook mijn ouders willen bedanken voor alle steun, die ze mij tijdens de voorbije jaren hebben gegeven. Zonder hen was het nooit mogelijk geweest om het schrijven van deze eindverhandeling succesvol af te ronden.

Samenvatting

Bij het bereiken van de pensioenleeftijd of wanneer men met vervroegd pensioen gaat, zal men een uitkering ontvangen. Deze uitkering is samengesteld uit enkele componenten. Als eerste component is er het wettelijk pensioen, daarnaast is er een aanvullend pensioen gecreëerd door de ondernemingen en tenslotte is er nog een component die voortkomt uit een individueel initiatief.

Het wettelijk pensioenstelsel wordt onderverdeeld in drie grote categorieën. Het eerste pensioenstelsel is het stelsel voor de werknemers uit de privé-sector. Het tweede stelsel is het pensioenstelsel voor de zelfstandigen en het derde is er het pensioenstelsel voor werknemers uit de openbare sector. Oorspronkelijk werden de meeste pensioenen ingericht op vrijwillige basis en was er geen wettelijk kader. Sinds het begin van de twintigste eeuw is de overheid overgegaan tot de creatie van een wettelijk kader. Dit wettelijk kader had vooral tot doel om de werknemers te verzekeren van een minimale sociale bescherming. Hoewel veel wetgeving de drie pensioenstelsels omvat, zijn er toch grote verschillen voor wat betreft het ontstaan en de evolutie van de pensioenstelsels. Daarnaast is er ook een verschil in de berekening en de samenstelling van de effectieve rust- en overlevingspensioenen.

Naast de eerste pijler of het wettelijk pensioen, is er eventueel een tweede pensioenpijler in de vorm van een aanvullend pensioen vanuit de onderneming. Het aanvullend pensioen wordt tot stand gebracht op vrijwillig initiatief van de werkgever. Met de wet Vandenbroucke, die dateert van 2003, wordt er een wettelijk kader gecreëerd voor de aanvullende pensioenen. De eerste vorm van aanvullende pensioenen is de groepsverzekering. Bij de groepsverzekering wordt er een extra pensioen gecreëerd voor de werknemers. Dit kan in de vorm van een gewoon pensioenplan of onder de vorm van een sociaal pensioenplan. Bij het sociaal pensioenplan is er een sociale dimensie, die verder gaat dan enkel een pensioentoezegging. Indien er bij het sociale plan aan alle voorwaarden is voldaan, kan men profiteren van een fiscale stimulans. De tweede vorm van aanvullende

pensioenen is de individuele pensioentoezegging. Indien er voor alle werknemers reeds een groepsverzekering is afgesloten, kan de werkgever zich ertoe verbinden om voor individuele werknemers in een extra aanvullend pensioen voorzien.

Naast de zogenaamde eerste en tweede pensioenpijler, is er nog een derde pensioenpijler. Onder deze derde pensioenpijler vallen alle vormen van beleggingen, die erop gericht zijn om in een extra individueel pensioen te voorzien. Op eigen initiatief creëert men een kapitaal, waarover men na zijn pensioenleeftijd kan beschikken om zijn levensstandaard op peil te houden. Enkele van deze spaarvormen op lange termijn worden door de overheid fiscaal ondersteund. Voor het pensioensparen en het verwerven van werkgeversaandelen kan men een gecumuleerd bedrag van 780 EUR in mindering brengen van het bedrag waarop de personenbelasting wordt berekend. Voor de levensverzekeringen en de kapitaalaflossingen op hypothecaire leningen kan men ook een gecumuleerd bedrag van 1870 EUR inbrengen. Indien men deze vormen van lange termijn sparen fiscaal in mindering heeft gebracht, moet er onder de normale omstandigheden op de leeftijd van zestig jaar een anticipatieve heffing worden betaald op het gecreëerde kapitaal. Het belastingspercentage op de stortingen voor 1992 bedraagt 16,5 % en voor de stortingen vanaf 1993 bedraagt de heffing 10 %.

Om onder het stelsel van pensioensparen te vallen, moet er aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Eerst en vooral moet er aan enkele persoonsvoorwaarden gedaan om aan pensioensparen te kunnen doen. Daarnaast zijn er voorwaarden verbonden aan het beheer van de gespaarde kapitalen. Binnen het systeem van pensioensparen kan men een onderscheid maken tussen twee spaarvormen. Ten eerste zijn er de pensioenspaarfonds, waarbij belegt men in een erkend pensioenspaarfonds. Deze pensioenspaarfonds beheren de gestorte bijdragen volgens de wettelijke bepalingen in verband met het beheer van pensioenspaarfonds. Ten tweede zijn er de pensioenspaarverzekeringen, een aangepaste vorm van de levensverzekering. Hierbij wordt er een polis afgesloten bij een verzekeringsmaatschappij. Op de gestorte premies ontvangt men een gewaarborgd rendement eventueel aangevuld met een variabele winstdeelname of bonus.

Op de Belgische markt is er keuze uit twaalf erkende pensioenspaarfonds, die worden verdeeld en beheerd door een aantal verschillende financiële instellingen. Tussen de verschillende pensioenspaarfonds is er een verschil in risico, kosten en rendement. De pensioenspaarverzekeringen, die men kan afsluiten, komen in rendement overeen met de levensverzekeringen. Op het rendement na is er slechts weinig verschil tussen de verschillende pensioenspaarverzekeringen.

Over het algemeen kan men stellen dat er bij een looptijd van minder dan tien jaar best wordt gekozen voor een pensioenspaarverzekering. Het Beroepskrediet-BKCP was de best presterende pensioenspaarverzekering van de voorbije jaren. De verzekering had tijdens de voorbije jaren een gewaarborgde rentevoet van 3 % met daarbovenop een bonus van 2 %. Indien de looptijd van de belegging meer dan tien jaar bedraagt, kiest men het best voor een pensioenspaarfonds. Het voorbije jaar presteerde het Argenta Pensioenspaarfonds het best met een rendement van 23,60 %. Ook op drie en op vijf jaar presteerde het fonds het best met een rendement van 80,40 % op drie jaar en van 44,80 % op vijf jaar. Bij de pensioenspaarfonds kan men het risico verminderen door in een defensief pensioenspaarfonds te beleggen. Het rendement zal dan bij een goed beursklimaat lager liggen, bij een slecht beursklimaat zal men een beter rendement halen dan de klassieke pensioenspaarfonds.

Om te besluiten kan men stellen dat men vanaf zijn vijfenvijftigste het best opteert voor een pensioenspaarverzekering. Indien men voor de leeftijd van vijfenvijftig met pensioensparen begint kiest men het best voor een pensioenspaarfonds.

Inhoudsopgave

Woord vooraf

Samenvatting

Inhoudsopgave

1	Praktijkprobleem en onderzoeksopzet_____	pg. 7
1.1	Situering van het praktijkprobleem_____	pg. 7
1.2	Beschrijving van het onderzoeksopzet_____	pg. 12
2	Historiek van de wettelijke pensioensstelsels_____	pg. 12
2.1	Ontstaan en evolutie van het pensioenstelsel voor werknemers_____	pg. 12
2.2	Ontstaan en evolutie van het pensioenstelsel voor zelfstandigen_____	pg. 18
2.3	Ontstaan en evolutie van het pensioenstelsel voor werknemers uit de openbare sector_____	pg. 21
3	Aanvullende pensioenregelingen vanuit de ondernemingen_____	pg. 27
3.1	Wettelijk kader_____	pg. 27
3.2	Twee types_____	pg. 28
3.2.1	Groepsverzekering_____	pg. 28
3.2.2	Individuele pensioentoezegging_____	pg. 30
4	Extra pensioenregeling op individuele basis_____	pg. 31
4.1	Fiscale aspecten van de verschillende vormen van individuele aanvullende pensioenen_____	pg. 31
4.1.1	De personenbelasting_____	pg. 31
4.1.2	Belasting op einddatum_____	pg. 32
4.2	Algemene wettelijke bepalingen om onder het stelsel van pensioensparen te vallen_____	pg. 35
4.3	Analyse van de verschillende types van pensioensparen_____	pg. 39

4.4	De erkende Belgische pensioenspaarfondsen_____	pg. 40
4.4.1	De pensioenspaarfondsen_____	pg. 40
4.4.2	Het rendement, het risico en de kosten van de pensioenspaarfondsen_____	pg. 54
4.5	De Pensioenspaarverzekeringen_____	pg. 61
4.6	Keuze van het type pensioensparen_____	pg. 63
5	Besluit_____	pg. 65

Lijst van geraadpleegde werken

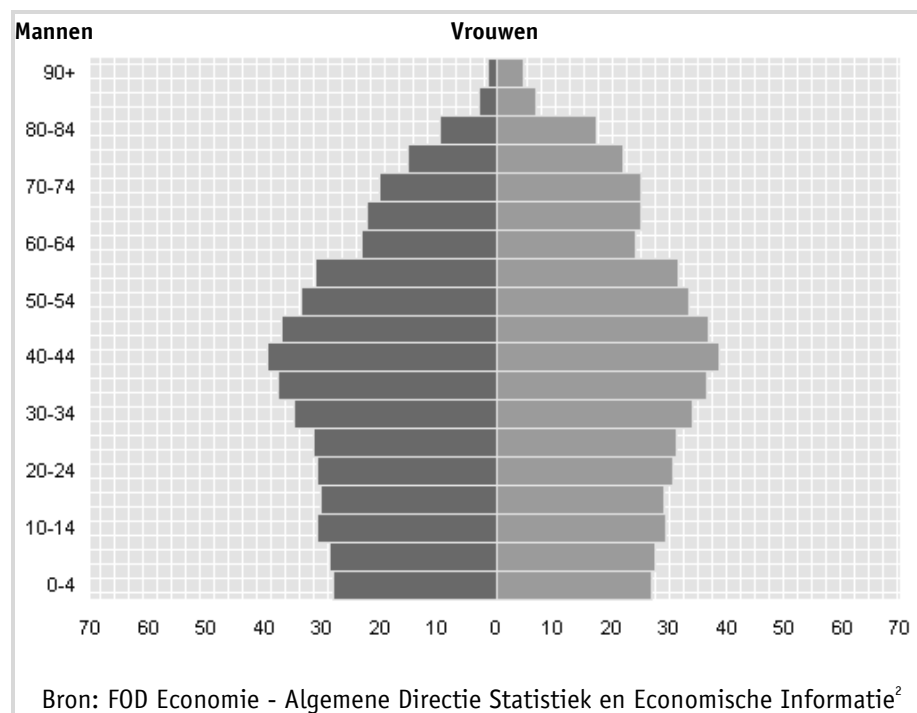
Bijlagen

1. Praktijkprobleem en onderzoeksoptzet

1.1 Situering van het praktijkprobleem

Het geboortecijfer in België is na 1965 gedaald om vervolgens te stagneren. Deze evolutie heeft er toe geleid dat de Belgische bevolking een zogenaamde bijenkorfstructuur heeft, wat men kan waarnemen op de bevolkingspiramide in tabel 1. In deze tabel ziet men dat een groot deel van de Belgische bevolking een leeftijd heeft tussen 34 en 54 jaar. Op basis van de bevolkingsstatistieken¹ kan men de bevolkingsopbouw nog beter waarnemen. Zo is er

Tabel 1: Bevolkingspiramide van de Belgische bevolking op 1 januari 2005 (per leeftijdsgroep van 5 jaar en per 1000 inwoners)

¹ De Grootte, P. en Truwant, V. (2003) Demografie & Samenleving. Leuven, Universitaire Pers Leuven, pg. 170

² FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
(http://statbel.fgov.be/figures/d21_nl.asp#1)

een afname van de leeftijdsgroep tussen 0-19 jaar, de leeftijdsgroep tussen 20-64 jaar blijft min of meer constant en de leeftijdsgroepen vanaf van 65 jaar stijgen.^{3 4 5 6}

Als gevolg van deze bevolkingsopbouw, staat onze sociale zekerheid voor een enorme uitdaging. Wanneer een steeds groter deel van de leeftijdsgroep tussen 20-64 jaar tegen 2015 op pensioen begint te gaan, zullen de uitgaven voor de pensioenen stijgen. Daarnaast zal een steeds kleinere groep actieven moeten instaan voor een groeiende groep inactieven. De veroudering van de beroepsbevolking heeft naast een verhoging van de uitgaven voor pensioenen ook een stijging in de kosten van de ziekteverzekering tot gevolg. Als men naar de figuur in verband met de levenscyclus van het individu⁷ kijkt neemt men immers waar dat de gezondheidstoestand vanaf 60 jaar langzaam begint te dalen. Om onze sociale zekerheid op lange termijn betaalbaar te houden, zullen er dus maatregelen moeten genomen worden.

^{8 9 10}

In 2005 gaf de huidige regering aan welke weg ze uit wil gaan in de toekomst. Dit deden ze met de voorstelling van het generatiepact. Dit is een verzameling van maatregelen die de betaalbaarheid van de sociale zekerheid moeten verzekeren. Het bestrijden van de werkloosheid bij jongeren, het langer aan het werk houden van ouderen en aanpassingen in de financiering van de sociale zekerheid zijn de belangrijkste kenmerken.¹¹

In het verleden werden er reeds andere maatregelen getroffen om de betaalbaarheid van de pensioenen te verzekeren. Op 5 september 2001 werd de wet tot waarborg van een

³ Deleecq, H (2001) De architectuur van de welvaartstaat opnieuw bekeken. Leuven, uitgeverij Acco pg. 139-156

⁴ Pestieau, P. (2000) De toekomst van onze pensioenen, Doelmatigheid, billijkheid en politieke haalbaarheid van de sociale bescherming voor bejaarden. Leuven, uitgeverij Garant, pg 11-12

⁵ De Grootte, P. en Truwant, V. (2003) Demografie & Samenleving. Leuven, Universitaire Pers Leuven, pg.33-34

⁶ Heeren, J. et al. (2004) Staten-Generaal van de Limburgse economie en werkgelegenheid. Heverlee-Leuven, Uitgeverij LannooCampus pg. 179-180

⁷ De Grootte, P. en Truwant, V. (2003) Demografie & Samenleving. Leuven, Universitaire Pers Leuven, pg. 207

⁸ Deleecq, H (2001) De architectuur van de welvaartstaat opnieuw bekeken. Leuven, uitgeverij Acco pg. 139-156

⁹ De Grootte, P. en Truwant, V. (2003) Demografie & Samenleving. Leuven, Universitaire Pers Leuven, pg. 204-207

¹⁰ Cantillon, B. (1994) Ouderen en solidariteit, Vlaams welzijnscongres. Zaventem, Kluwer Editonal, pg.21-28

¹¹ Het generatiepact, (http://www.premier.fgov.be/nl/051011_generatiepact.pdf)

voortdurende vermindering van de overheidsschuld en tot oprichting van een Zilverfonds¹² goedgekeurd door het parlement. Deze wet bepaalt dat er vanaf januari 2002 bepaalde bijdragen moeten gereserveerd worden om in de periode 2010-2030 de extra pensioenuitgaven te betalen. Naast de oprichting van het Zilverfonds wordt ook de verdere afbouw van de overheidsschuld vastgelegd. Deze vermindering van de overheidsschuld is belangrijk omdat men door een verdere afbouw van de schuld meer ademvrijheid krijgt. Het vrijgekomen geld kan men voor andere doelen aanwenden.^{13 14}

Hoewel de wettelijke pensioenpijler het belangrijkste blijft, stimuleert de overheid ook de opbouw van extra pensioenen. Met de wet op de aanvullende pensioenen van 28 april 2003¹⁵ wordt de opbouw van een pensioen uit de tweede pijler gestimuleerd. Deze pensioenen van de tweede pijler omvat de pensioenen die gecreëerd worden door de sectoren en de ondernemingen. Dit gebeurt in de vorm van groepsverzekeringen en individuele pensioentoezeggingen.¹⁶

Naast de aanvullende pensioenen uit de tweede pijler, die de werkgevers creëren, zijn er nog de individuele aanvullende pensioenen of de zogenaamde derde pensioenpijler. Het koninklijk besluit van 22 december 1986¹⁷ regelt het wettelijk kader waarbinnen het pensioensparen zich bevindt. Met dit koninklijk besluit wordt het pensioensparen fiscaal gestimuleerd. In het verder verloop van deze verhandeling zal er nog in detail worden ingegaan op de verschillende pensioenpijlars en op het pensioensparen in het bijzonder.

Aan het einde van deze korte situering, vermelden we dan ook de volgende centrale onderzoeksvraag.

¹² Wet van 5 september 2001 tot waarborg van een voortdurende vermindering van de overheidsschuld en tot oprichting van een Zilverfonds, BS: 14/09/2001

¹³ Debbaut, P. et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans pg 51-53

¹⁴ Pestieau, P. (2000) De toekomst van onze pensioenen, Doelmatigheid, billijkheid en politieke haalbaarheid van de sociale bescherming voor bejaarden. Leuven, uitgeverij Garant, pg 102-106

¹⁵ Wet betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid, BS: 15/05/2003

¹⁶ Dexia Bank (2004), Bouwstenen voor een duurzame oplossing. Brussel, Dexia bank NV pg. 40, 42-44

¹⁷ Koninklijk besluit tot invoering van een stelsel van derdeleefijds- of pensioensparen, BS: 01/01/1987

“Welke verschillende vormen van pensioensparen zijn er en hoeveel bedraagt hun financiële return?”

Deze centrale onderzoeksvraag willen we beantwoorden aan de hand van enkele deelvragen.

“Welke verschillende vormen van pensioensparen bestaan er?”

“Wat is het verschil tussen de verschillende vormen van pensioensparen?”

“Hoeveel bedraagt de return van de beschikbare vormen van pensioensparen?”

“Voor wie is welke vorm van pensioensparen het interessantst?”

1.2 Beschrijving van het onderzoeksopzet

Voor het opstellen van deze thesis zijn er enkele aanvullende onderzoeksmethoden gebruikt. Bij een eerste verkenning van het onderwerp wordt er literatuur over pensioensparen geraadpleegd. Op basis van de verkregen informatie wordt er een voorlopige inhoudsopgave opgesteld. Deze inhoudsopgave vormt de basis om op zoek te gaan naar bijkomende informatie. Enerzijds wordt er dus een literatuurstudie uitgevoerd, anderzijds worden de fgov-websites van enkele overheidsinstellingen geraadpleegd. Hoewel de informatie van de meeste van deze websites ook terug te vinden is in boekvorm, wordt er verkozen om gebruik te maken van de digitale versies. Tenslotte worden er ook brochures en websites van diverse financiële instellingen geraadpleegd.

Op basis de verzamelde informatie wordt een groot deel van de eigenlijke tekst afgewerkt. In het tweede deel van de thesis wordt er overgegaan tot het maken van een vergelijkende studie tussen de verschillende vormen van individuele aanvullende pensioenen.

Tenslotte worden de verschillen en de gelijkenissen bekeken tussen de verschillende vormen van pensioensparen. Eerst worden de pensioenspaarfondsen met elkaar vergeleken. Vervolgens worden de levensverzekeringen met elkaar vergeleken. In deze vergelijkingen

worden enerzijds het rendement en anderzijds de samenstelling en het risico overlopen. Uiteindelijk worden er aanbevelingen gedaan welke vorm van pensioensparen het best geschikt is voor bepaalde leeftijdscategorieën. Tenslotte wordt er ook aangeduid welk op de markt beschikbare varianten van deze vorm men het best kiest.

2. Historiek van de wettelijke pensioensstelsels

Het is 1889. De gemiddelde levensverwachting bedraagt 45 jaar. De Pruisische kanselier Bismarck stelt een staatspensioen in voor mensen die de leeftijd van 65 jaar bereiken. In 1889 bereikt slechts een handvol mensen deze leeftijd. Momenteel bereikt een groot deel van de bevolking deze leeftijd en veel mensen worden zelfs een stuk ouder.¹⁸ Naast een pensioen werd er in de periode tussen 1883 en 1889 ook een eerste systeem van sociale verzekering opgezet. Het grootste verschil ten opzichte van de tot dan gekende persoonlijke verzekeringen, ligt in het verplichte karakter van deze verzekering binnen het Duitse Keizerrijk. Door het verlaten van de piste waarbij de uitkeringen strikt evenredig zijn aan de bijdragen, ontstaat er een belangrijke mate van financiële solidariteit.¹⁹

2.1 Ontstaan en evolutie van het pensioenstelsel voor werknemers

De eerste aanzet van de Belgische overheid naar een sociaal zekerheidsstelsel komt er in 1845. Op basis van de wet van 21 juli 1844²⁰, worden alle zeevarenden onder Belgische vlag verplicht om deel te nemen aan een verplichte verzekering.²¹ Daarnaast werd de algemene lijfrentekas (later ASLK) opgericht, die ondermeer instond voor de opbouw van ouderdomsrenten via regelmatige stortingen. Hoewel het deelnemen aan de verschillende hulpkassen op individuele basis werd georganiseerd, zette de overheid de werknemers er toch toe aan om zich tegen sociale risico's te beschermen. In de laatste jaren van de 19^e eeuw en het begin van de 20^e eeuw begon de overheid zich actiever in te zetten. Er werden

¹⁸ http://nl.wikipedia.org/wiki/Otto_von_Bismarck#Chancellor_of_the_German_Empire

¹⁹ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 5

²⁰ Wet op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen, BS: deze wet werd niet gepubliceerd in het Belgische Staatsblad

²¹ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 5

verschillende hulpkassen erkend naast de algemene lijfrentekas en de werknemers werden met behulp van subsidies aangespoord om lid te worden van één van de verschillende hulpkassen.^{22 23}

Met de wet van 5 juli 1911²⁴ worden de mijnexploitanten er toe verplicht om zich aan te sluiten bij één van de voorzorgskassen voor de uitkering van invaliditeitspensioenen. Daarnaast is het ook hun verantwoordelijkheid om te bewerkstelligen dat hun mijnwerkers zich aansluiten bij de ASLK (Algemene Spaar- en Lijfrentekas).²⁵

Een algemene regeling voor de arbeiders komt er met de wet van 10 december 1924²⁶. Op basis van deze wet worden alle arbeiders en hun werkgevers verplicht om bijdragen te storten bij de ASLK. Deze stortingen worden gebruikt om een persoonlijk kapitaal op te bouwen. Uit dit opgebouwde kapitaal wordt op 65 jaar een ouderdomsrente uitgekeerd aan de werknemers of een vergoeding aan de weduwe in geval van vroegtijdig overlijden. Het statuut van de bedienden wordt geregeld in de wet van 10 maart 1925²⁷ betreffende de verzekering tegen ouderdom en vroegtijdig overlijden der bedienden. Deze wet verplicht na de arbeiders ook de bedienden om zich aan te sluiten bij de ASLK. Zowel de bedienden als hun werkgevers moeten nu bijdragen storten om een persoonlijk kapitaal op te bouwen. Op 65-jarige leeftijd ontvangen dan ook de bedienden een ouderdomsrente of bij vroegtijdig overlijden ontvangt hun weduwe een vergoeding.

In 1944, nog tijdens de oorlog, werd er een overeenkomst in verband met sociale solidariteit gesloten tussen vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties.

²² Debbaut, P. et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 5-6

²³ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2005) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 54-57

²⁴ Wet op de ouderdomspensioenen ten bate van de werknemers, BS: 09/06/1911

²⁵ Rijksdienst voor pensioenen: wettelijke en reglementaire bepalingen (http://www.rvponp.fgov.be/onprvp2004/NL/H/H_a/H_a_01.asp)

²⁶ Wet betreffende de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegen dood der arbeiders, BS: 22-23/12/1924

²⁷ Wet betreffende de verzekering tegen ouderdom en vroegtijdig overlijden der bedienden, BS: 01/04/1925

Deze overeenkomst werd vastgelegd in de besluitwet van 28 december 1944²⁸. Voor het eerst worden er een aantal sociale aangelegenheden samen gebracht onder één bevoegdheid. Vanaf nu bevat de sociale zekerheid naast het ouderdoms- en overlevingspensioen ook de ziekte- en invaliditeitsverzekering, de arbeidsongevallenverzekering, de beroepsziekteverzekering, werkloosheidsvergoedingen, gezinsbijslagen en jaarlijkse vakanties.²⁹ De controle en uitvoering van de verschillende besluiten was een federale materie. Tot op vandaag is de sociale zekerheid nog steeds een bevoegdheid van de federale regering.³⁰

Nadat de sociale zekerheid werd samengevoegd werd er enkele jaren later nog een belangrijke aanpassing gedaan. Met de wet van 29 december 1953³¹ voor de arbeiders en de wet van 12 juli 1957³² voor de bedienden, worden de bijdragen en de uitkeringen van elkaar losgekoppeld. Hierdoor is er voor de eerste maal sprake van een 'sociale' zekerheid in plaats van een door de overheid opgelegde persoonlijke verzekering. Bij de bedienden blijft echter nog een beperkte mate van kapitalisatie voor een ouderdomsrente aanwezig.³³

In 1967 krijgt de regering Van den Boeynants een volmacht om een aantal aanpassingen aan de sociale wetgeving door te voeren die opgenomen worden in het Koninklijk besluit van 24 oktober 1967³⁴. Deze maatregelen worden van kracht op 1 januari 1968 en bevatten een aantal belangrijke wijzigingen. Zo worden de pensioenstelsels van arbeiders, bedienden, mijnwerkers en zeevarenden samengevoegd. De bedienden moesten echter de eerste jaren minder werknemersbijdrage betalen dan de anderen omdat het fonds voor de pensioenen

²⁸ Besluitwet betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, BS: 30/12/1944

²⁹ http://socialsecurity.fgov.be/NL/over_de_fod/soczek_kort

³⁰ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 7-8

³¹ Wet betreffende het arbeiderspensioen, BS: 19/06/1955

³² Wet betreffende het rust- en overlevingspensioen voor bedienden, BS: 21/07/1957

³³ Rijksdienst voor pensioenen: wettelijke en reglementaire bepalingen (http://www.rvponp.fgov.be/onprvp2004/NL/H/H_a/H_a_01.asp)

³⁴ Koninklijk besluit betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, BS: 27/10/1967

van de bedienden reeds over een grote reserve beschikte en de andere fondsen in het rood stonden.³⁵

Na de samenvoeging gelden volgende regels voor alle werknemers. Op de leeftijd van 65 jaar voor de man en 60 jaar voor de vrouw, heeft men recht op een rustpensioen. Bij de berekening wordt er een 1/45^e verdeling voor de man en een 1/40^e voor de vrouw gebruikt voor ieder jaar van de loopbaan, op dit bedrag bepaalt men dan de hoogte van het pensioen (75% voor de gerechtigde met echtgenoot ten laste en 60% voor een alleenstaande). Daarnaast wordt er ook voorzien in een overlevingspensioen ten voordele van weduwen vanaf de leeftijd van 45 jaar. Dit overlevingspensioen is gelijk aan 80% van het gezinspensioen dat de overleden echtgenoot bij zijn overlijden zou ontvangen hebben. Indien er aan enkele voorwaarden voldaan is, kan men ook reeds een overlevingspensioen ontvangen voor de leeftijd van 45 jaar.^{36 37 38}

Met betrekking tot de loopbaan is het noodzakelijk om te vermelden dat voor bepaalde zware beroepen de pensioenleeftijd en de vereiste loopbaan lager liggen. Zo bepaalt de wet van 26 juli 1972³⁹ dat er reeds een volledig pensioen wordt toegekend aan mijnwerkers na een loopbaan van 30 jaren.⁴⁰ Naast de regeling voor de mijnwerkers zijn er ook nog uitzonderlijke regelingen voor het beroep van zeevisser en nog enkele andere zware beroepen. De pensioensamenstelling, indien er tijdens de loopbaan een overstap is gebeurd van de openbare sector naar de privé-sector of omgekeerd, wordt geregeld door de wet van 5 augustus 1968^{41 42 43}.

³⁵ Debbaut, P. et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfondsen. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 10-11

³⁶ Despotin M. en Jegers M. (1995) De sociale zekerheid verzekerd? Brussel, VUBPRESS pg. 304

³⁷ De Muynck, H. (2005) Sociaal recht in België. Gent, Academia press, pg. 199

³⁸ Colla, M. (1997) De Pensioenwijzer. *De Gids voor het wettelijk pensioen*. Roeselare, Roularta Books, pg. 45-55

³⁹ Wet houdende vermindering van het vereiste aantal dienstjaren in de ondergrondse steenkolenmijnen voor het toekennen van een volledig rustpensioen, BS: 30/06/1972

⁴⁰ Rijksdienst voor pensioenen: wettelijke en reglementaire bepalingen (http://www.rvponp.fgov.be/onprvp2004/NL/H/H_a/H_a_01.asp)

⁴¹ Wet tot vaststelling van een zeker verband tussen de pensioenstelsels van de openbare sector en die van de privé-sector, BS: 24/08/1968

⁴² Rijksdienst voor pensioenen: wettelijke en reglementaire bepalingen (http://www.rvponp.fgov.be/onprvp2004/NL/H/H_a/H_a_01.asp)

De wet van 15 mei 1984⁴⁴ zet de EEG richtlijn van 19 december 1978 om in Belgische wetgeving. Deze wet maakt de toekenning van uitkeringen mogelijk ten voordele van de langstlevende echtgenoot van de werknemer, die is overledene na 31 december 1983. Daarnaast maakt deze wet de toekenning van een zogenaamd gezinspensioen aan vrouwen mogelijk. Hiermee wordt er een verdere stap gezet naar de gelijke behandeling tussen mannen en vrouwen. Tenslotte bepaalt deze wet dat een werknemer, die tenminste 60 jaar is en die het bewijs levert van een tewerkstelling van minstens 5 jaar, het vervroegde pensioen kan bekomen.⁴⁵

In de wet van 26 juli 1996⁴⁶ gaat men over tot de volledige gelijkstelling tussen man en vrouw met betrekking tot het pensioen. Deze wet brengt de pensioengerechtigde leeftijd voor vrouwen geleidelijk aan van 60 naar 65 jaar. De referentieperiode wordt geleidelijk verhoogd van 40 naar 45 jaar. Voor de aanpassing van de referentieperiode en de pensioenleeftijd, wordt een overgangperiode ingelast die start op 1 juli 1997 en afloopt op 1 januari 2009. Om de twee jaar wordt de referentieperiode met één jaar verhoogd tot deze in 2009 45 jaar bedraagt. Door deze verhoging is de gelijkstelling van man en vrouw op het gebied van de pensioenen een feit. Met betrekking tot het vervroegd pensioen, is het zo dat zowel vrouwen als mannen op de leeftijd van 60 jaar met vervroegd pensioen kunnen gaan. Hierbij is het echter zo dat de referentieperiode voor de berekening van het pensioen 45 jaar blijft bedragen. Uiteraard zal een volledige gelijkstelling pas een feit zijn in 2009.^{47 48}

Eind 2005 stelt de regering Verhofstadt het generatiepact voor, dat ondermeer enkele veranderingen met betrekking tot de pensioenen regelt. De leeftijd van het brugpensioen,

⁴³ Colla, M. (1997) *De Pensioenwijzer. De Gids voor het wettelijk pensioen*. Roeselare, Roularta Books, pg. 41-42 en pg. 45-47

⁴⁴ Wet houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, BS: 22/05/1984

⁴⁵ Rijksdienst voor pensioenen: wettelijke en reglementaire bepalingen (http://www.rvponp.fgov.be/onprvp2004/NL/H/H_a/H_a_01.asp)

⁴⁶ Wet tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, BS: 01/08/1996

⁴⁷ Rijksdienst voor pensioenen: wettelijke en reglementaire bepalingen (http://www.rvponp.fgov.be/onprvp2004/NL/H/H_a/H_a_01.asp)

⁴⁸ Debbaut, P. et al (red.) (2002) *Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds*. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 12-13

die oorspronkelijk 58 jaar bedroeg, na tenminste een loopbaan van 25 jaar, wordt opgetrokken tot 60 jaar in 2008 mits een anciënniteit van 30 jaar voor mannen. Vanaf 2012 wordt de anciënniteitvoorwaarde verhoogd tot 35 jaar. Voor vrouwen wordt de anciënniteitvoorwaarde 26 jaar in 2008 en elke 4 jaar wordt deze met 2 jaar verhoogd tot hetzelfde niveau bereikt wordt dat geldt voor de mannen.⁴⁹

Daarnaast wordt langer werken gestimuleerd, zo is er een pensioenbonus voor werknemers die nog na hun zestigste aan het werk blijven. Een ander maatregel zorgt ervoor dat oudere werknemers lichtere taken toegewezen krijgen, waarbij een tijdelijke premie wordt gegeven om het geleden inkomensverlies te compenseren. Er is ook de mogelijkheid om 4/5 te gaan werken. Al deze maatregelen hebben het verhogen van de effectieve pensioenleeftijd tot doel. Daarnaast is er ook een regeling die het mogelijk maakt om nog na de wettige pensioenleeftijd te blijven werken. Deze maatregel zorgt ervoor dat men een pensioen met een arbeidsinkomen kan combineren. Deze cumul moet zich, met uitzondering voor het overlevingspensioen situeren na het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd.⁵⁰

Hoewel er in onze buurlanden sprake is van het verhogen van de effectieve pensioenleeftijd, is dit voor de Belgische regering geen optie. Men gelooft eerder in een oplossing, die werknemers effectief tot hun vijftenzestigste laat werken dan in het verhogen van de pensioenleeftijd. Met de bovenstaande maatregelen wil men de werknemers dan ook stimuleren om tot hun vijftenzestigste actief te blijven en niet reeds vroeger uit de arbeidsmarkt stappen. Momenteel stappen veel werknemers immers reeds op hun 57^e uit de arbeidsmarkt, meestal gaan men dan met vervroegd pensioen. Bij een herstructurering van grotere bedrijven wordt een oudere werknemer eveneens dikwijls gestimuleerd om met vervroegd pensioen te gaan. Naast de bestrijding van de vroege uitstap wil men de bestaande werkloosheid ook verder bestrijden om zo de participatiegraad te verhogen.^{51 52}

⁴⁹ Het generatiepact (http://www.premier.fgov.be/nl/051011_generatiepact.pdf) pg. 19

⁵⁰ Het generatiepact (http://www.premier.fgov.be/nl/051011_generatiepact.pdf) pg. 19

⁵¹ Pestieau, P. (2000) De toekomst van onze pensioenen, Doelmatigheid, billijkheid en politieke haalbaarheid van de sociale bescherming voor bejaarden. Leuven, uitgeverij Garant, pg. 66 en pg. 152-154

⁵² Cantillon, B. (1994) Ouderen en solidariteit, Vlaams welzijnscongres. Zaventem, Kluwer Editonal, pg.89-102

Naast het werknemersstelsel zijn er in België nog twee andere pensioenstelsels. Enerzijds is er het zelfstandigenstelsel en anderzijds is er het stelsel voor werknemers uit de openbare sector. Eerst wordt het zelfstandigenstelsel bondig besproken en daarna wordt het stelsel voor werknemers uit de openbare sector besproken.

2.2 Ontstaan en evolutie van het pensioenstelsel voor zelfstandigen

Omstreeks 1850 wordt door de overheid het initiatief genomen om een pensioen te voorzien voor zelfstandigen. Deze eerste regeling beperkt zich echter tot een aanmoediging om een vrijwillige verzekering af te sluiten, waardoor men op latere leeftijd van een pensioensuitkering kan genieten. Vanaf 1900 wordt deze vrijwillige verzekering door de overheid gesubsidieerd.⁵³

Op deze vrijwillige verzekering na, wordt er voor de zelfstandigen niet verder gewerkt aan een systeem van pensioensuitkeringen tot 1957. Op dat ogenblik worden de verschillende sociale zekerheidsfondsen voor zelfstandigen erkend door de overheid. Daarnaast wordt de Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen opgericht, deze dienst staat in voor het beheer van de nationale hulpkas voor zelfstandigen. In 1957 wordt vervolgens een wet goedgekeurd, die alle zelfstandigen verplicht om te storten voor een gewaarborgd pensioen. Voor de creatie van deze pensioenen kunnen de zelfstandigen kiezen uit drie systemen.^{54 55}

Ten eerste kunnen ze zich aansluiten bij één van de erkende kassen, waarna ze normale bijdragen betalen en een wettelijk vastgestelde forfaitaire pensioensuitkering ontvangen. Ten tweede kunnen ze een levenverzekeringscontract afsluiten bij een privé onderneming,

⁵³ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 279

⁵⁴ Debbaut, P. et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 22

⁵⁵ Detiège, L. (1991) Pensioengids voor de zelfstandige. *Omzien naar morgen*. Brussel, uitgegeven door Het Gemeentekrediet, pg. 11

die na de pensioenleeftijd een pensioensuitkering uitbetaalt. Als derde alternatief kan een onroerend goed notarieel bestemd worden voor een pensioensuitkering. Indien er gekozen wordt voor de tweede of derde mogelijkheid, moet men slechts een beperkte solidariteitsbijdrage betalen. Het is echter wel zo dat de gerealiseerde rente minstens moet overeenkomen met het wettelijk ingestelde jaarlijks pensioen dat door de erkende kassen wordt uitbetaald.⁵⁶

In 1967 wordt het sociale statuut voor de zelfstandigen geregeld bij Koninklijk Besluit⁵⁷. In hetzelfde jaar past een ander Koninklijk Besluit het pensioenstelsel voor zelfstandigen aan. Over het algemeen wordt er gestreefd naar een pensioenstelsel dat gelijk loopt met het pensioenstelsel voor werknemers. Het belangrijkste verschil zit in de samenstelling van de pensioenen. Bij de werknemers is dit een proportionele uitkering, waar dit voor de zelfstandigen een forfaitaire uitkering is. Aangezien er voor 1957 geen wettelijke controle is, kan men de loopbaan en de betaalde bijdragen voor 1957 niet aantonen. Omwille van deze reden heeft men beslist om de uitkering niet te koppelen aan het inkomen. Het forfaitaire bedrag wordt wel regelmatig aangepast, maar blijft steeds onder het 'gewaarborgd inkomen voor bejaarden' uit het werknemersstelsel. Naast het forfaitaire pensioen hebben de zelfstandigen ook een systeem kunnen bedingen met onvoorwaardelijke rente. Dit systeem is vooral interessant voor de jonge zelfstandigen, omdat er gebruik wordt gemaakt van kapitaaldekking. Het grootste nadeel van dit systeem is de hoge kost, een groot deel van de gestorte bijdragen van de zelfstandigen gaan hier dan ook naartoe.^{58 59 60}

Met de wet van 9 juni 1970⁶¹, betreffende de sociale programmatie ten voordele van zelfstandigen, wordt er een dubbel doel nagestreefd. Aan de ene kant wordt er voor iedere gepensioneerde in een minimumuitkering voorzien. Daarnaast wordt de pensioensuitkering

⁵⁶ Debbaut, P. et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 22

⁵⁷ Koninklijk besluit houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, BS: 29/07/1967

⁵⁸ Debbaut, P. et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 23

⁵⁹ Colla, M. (1997) De Pensioenwijzer. *De Gids voor het wettelijk pensioen*. Roeselare, Roularta Books, pg. 67-69

⁶⁰ Detiège, L. (1991) Pensioengids voor de zelfstandige. *Omzien naar morgen*. Brussel, uitgegeven door Het Gemeentekrediet, pg. 35-36

⁶¹ Wet houdende sociale programmatie ten voordele van de zelfstandigen, BS: 17/06/1970

voor alleenstaanden verhoogd tot 80% van het gezinspensioen. In deze wet wordt ook voor het eerst het vermoeden van een volledige loopbaan vastgelegd. Hierdoor gaat het pensioenstelsel voor zelfstandigen meer aanleunen bij het pensioenstelsel voor werknemers.⁶²

In 1981 is er een volgende hervorming van het pensioenstelsel der zelfstandigen. Het pensioenfonds voor de zelfstandigen, dat reeds voor 30 miljard BEF in het rood staat, wordt overgenomen door de overheid onder enkele strikte voorwaarden⁶³. Zo worden het systeem van onvoorwaardelijke rente en het systeem met kapitaaldekking afgeschaft. Daarnaast worden alle sociale bijdragen aan de pensioensector integraal gereserveerd voor de uitbetaling van het forfaitaire pensioen. Tenslotte worden de sociale bijdragen van de zelfstandigen verhoogd om de betaalbaarheid van de pensioenen te verzekeren. Om deze maatregelen voor de zelfstandigen meer aanvaardbaar te maken, kunnen de zelfstandigen vrijwillig een levensverzekering afsluiten die men fiscaal mag aftrekken. Op deze manier wordt de creatie van een aanvullend pensioen door de overheid fiscaal gestimuleerd.⁶⁴

De omschakeling van het forfaitair naar het proportioneel pensioen wordt in 1984 wettelijk geregeld. Over een periode die start in 1984 en afloopt in 2028, wordt het forfaitair pensioen stapsgewijs omgezet in een proportioneel pensioen. Men gaat vanaf 1984 ieder jaar $1/45^e$ van het beroepsinkomen proportioneel maken. Bijgevolg wordt dan ook $1/45^e$ van de forfaitaire pensioenuitkering in mindering gebracht bij de berekening van de pensioenuitkering. Voor de berekening van de jaren voor 1984 gaat men uit van een forfaitair jaarlijks bedrag van 8297 EUR, wat overeenkomt met 334 687 BEF. Deze omzetting

⁶² Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 280

⁶³ Wet houdende maatregelen met het oog op de gedeeltelijke dekking van de financiële lasten met betrekking tot het gecumuleerd deficit van de pensioenregeling der zelfstandigen, BS: 03/02/1981

⁶⁴ Debbaut, P. et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 23

van een forfaitair naar een proportioneel berekend pensioen, doet het pensioenstelsel voor zelfstandigen nauwer aanleunen bij het pensioenstelsel voor werknemers.^{65 66 67}

De regelgeving voor het overlevingspensioen bij zelfstandigen volgt de regeling van het pensioen voor werknemers. Het grote verschil met het werknemersstelsel ligt echter in de hoogte van het minimumpensioen. Het minimum overlevingspensioen is lager en bedraagt momenteel 8 537,09 EUR.^{68 69 70 71}

2.3 Ontstaan en evolutie van het pensioenstelsel voor werknemers uit de openbare sector

Een derde en laatste Belgische pensioenstelsel heeft betrekking op de werknemers uit de openbare sector. Het is duidelijk dat de verschillende overheidsdiensten geen homogeen geheel vormen. Elk van de verschillende overheden heeft voor haar personeel een eigen statuut uitgewerkt. Hoewel er eigenlijk geen sprake is van een uniforme regeling, zullen hierna de algemene kenmerken besproken worden.⁷²

Voor wat betreft de Belgische ambtenaren bestond er tussen 1831 en de Eerste Wereldoorlog geen sociale zekerheidsstelsel. De enige uitzondering hierop is het pensioenstelsel, dat in principe reeds in 1790 was ingevoerd. Dit was het gevolg van de Franse wet van 22 augustus 1790 die het overheidspensioen voor ambtenaren invoerde. Na de annexatie van België op 7

⁶⁵ Debbaut, P.et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 25-26

⁶⁶ Integraal vzw ism Unizo (2002) Met pensioen als zelfstandig ondernemer. *Juridische, fiscale, bedrijfseconomische en financiële aspecten*. Brussel, Uitgeverij Lannoo nv, pg.15 en pg 24-25

⁶⁷ Colla, M. (1997) De Pensioenwijzer. *De Gids voor het wettelijk pensioen*. Roeselare, Roularta Books, pg. 77-79

⁶⁸ Debbaut, P.et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 29

⁶⁹ RSVZ (<http://www.rsvz-inasti.fgov.be/nl/tools/numbers/pension.htm>)

⁷⁰ Integraal vzw ism Unizo (2002) Met pensioen als zelfstandig ondernemer. *Juridische, fiscale, bedrijfseconomische en financiële aspecten*. Brussel, Uitgeverij Lannoo nv, pg. 25-26

⁷¹ Colla, M. (1997) De Pensioenwijzer. *De Gids voor het wettelijk pensioen*. Roeselare, Roularta Books, pg. 79-82

⁷² Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu (2005) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties, pg. 273

juli 1794, werd deze wet ook van kracht voor de Belgische ambtenaren. Dit pensioen werd uitgelegd als een plicht voor de natie om de ambtenaren te vergoeden voor de prestaties die zij verricht hebben ten voordele van het algemeen nut.⁷³

Het eerste Belgisch wetgevende initiatief kwam tot stand met de wet van 21 juli 1844⁷⁴ over de burgerlijke en kerkelijke pensioenen ten laste van de schatkist. Met deze wet werd een pensioen ingesteld voor de werknemers uit de openbare sector. Deze wet bleef praktisch ongewijzigd van kracht tot aan de Tweede Wereldoorlog.⁷⁵

Het Koninklijk Besluit van 2 oktober 1937⁷⁶ regelt voor het eerst het algemeen statuut van de staatsambtenaren. Daarnaast worden er nog een aantal toepassingsbesluiten uitgevaardigd om dit Koninklijk Besluit in de praktijk om te zetten of om de bepalingen verder uit te diepen. Na de Tweede Wereldoorlog wordt het sociale zekerheidsstatuut van de gewone werknemers en de werknemers uit de openbare sector op elkaar afgestemd. Sinds de besluitwet van 28 december 1944⁷⁷, betalen de werknemers uit de openbare sector, net als de andere werknemers een bijdrage voor geneeskundige verzorging en krijgen bijgevolg dezelfde voordelen.^{78 79}

De pensioenwetgeving voor de werknemers van de openbare sector werd nog aanzienlijk uitgebreid. De wet van 28 april 1958⁸⁰ regelt het pensioen van het personeel van bepaalde organismen van openbaar nut. De verhouding tussen de verschillende pensioenstelsels uit

⁷³ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 13

⁷⁴ Wet op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen, BS: Niet bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad

⁷⁵ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 13

⁷⁶ Koninklijk besluit houdende het statuut van het rijksperoneel, BS: 08/10/1937

⁷⁷ Besluitwet betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, BS: 30/12/1944

⁷⁸ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 13

⁷⁹ Janvier, R. (1990) Sociale bescherming van het overheidsperoneel. Brugge, uitgeverij Die Keure, pg. 87-89

⁸⁰ Wet betreffende het pensioen van personeelsleden van sommige instellingen van openbaar nut en hun rechthebbenden, BS: 30/05/1958

de openbare sector wordt geregeld met de wet van 14 april 1965⁸¹. Daarnaast wordt de verhouding tussen de pensioenstelsels uit de openbare en de privé-sector geregeld met de wet van 5 augustus 1968⁸². In 1994 werd de wet van 1968 grotendeels vervolledigd om tot een grotere harmonisering van de pensioenstelsels te komen.^{83 84}

In de staats hervorming die van België een federale staat heeft gemaakt, wordt bepaald dat het pensioenstelsel voor werknemers uit de openbare sector een nationale aangelegenheid blijft. De bijzondere wet van 27 april 1994⁸⁵ voert een responsabiliseringsbijdrage in ten laste van de gemeenschappen en gewesten om de pensioenen van hun eigen ambtenaren te financieren.⁸⁶

Hoewel de ambtenaren normaal gezien niet onder het werkloosheidsstelsel vallen, wordt er een regeling getroffen waardoor uit het ambt ontzette werknemers toch een bijdrage kunnen ontvangen. De wet van 20 juli 1991⁸⁷ zorgt ervoor dat bij ontslag een minimum aan sociale bescherming, zowel voor werkloosheid als voor ziekte- en invaliditeitsuitkeringen, is gewaarborgd. Het opmerkelijke hierbij is dat ze in geval van ontslag in principe gelijkgesteld worden met ontslagen werknemers uit de privé-sector, zodat ze een werkloosheidsuitkering ontvangen. Ze hebben echter nooit bijdragen voor werkloosheid betaald, omdat ze in principe niet onder het werkloosheidsstelsel vallen.⁸⁸

⁸¹ Wet tot vaststelling van een zeker verband tussen de onderscheiden pensioenregelingen van de openbare sector, BS: 07/05/1965

⁸² Wet tot vaststelling van een zeker verband tussen de pensioenstelsels van de openbare sector en die van de privé-sector, BS: 24/08/1968

⁸³ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 13

⁸⁴ Janvier, R. (1990) Sociale bescherming van het overheids personeel. Brugge, uitgeverij Die Keure, pg. 94-95

⁸⁵ Bijzondere wet tot instelling van een responsabiliseringsbijdrage ten laste van sommige werkgevers van de openbare sector, BS: 25/05/1994

⁸⁶ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 14

⁸⁷ Wet houdende sociale en diverse bepalingen, BS: 01/08/1991

⁸⁸ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 14

De in dit deel besproken regelgeving geldt enkel voor de vast benoemde 'statutaire' werknemers. Deze werknemers vallen enkel wat betreft geneeskundige verzorging onder de algemene regeling voor werknemers. Naast de statutairen zijn er ook nog de zogenaamde contractuelen, die niet worden benoemd, en de nog niet benoemde statutairen. Deze laatste twee categorieën vallen voor alle aspecten van de sociale zekerheid onder het stelsel voor werknemers uit de privé-sector en de overheid moet voor hen bijgevolg bijdragen betalen aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.⁸⁹

Om een rustpensioen te ontvangen moet er aan enkele voorwaarden worden voldaan. De wettelijke pensioenleeftijd wordt zowel voor vrouwen als voor mannen vastgesteld op 65 jaar. Er is daarnaast wel een mogelijkheid voorzien om vanaf 60 jaar met vervroegd pensioen te gaan. Om recht te hebben op een rustpensioen moet men minstens een loopbaan van 5 jaar achter de rug hebben. Indien men zijn loopbaan bij de overheid vroegtijdig beëindigd om zijn loopbaan verder te zetten in de privé-sector, worden de jaren in dienst van de overheid beschouwd als jaren tewerkstelling onder het werknemerstelsel. Voor deze jaren in dienst van de overheid stort het Ministerie van Financiën de bijdragen door aan de betrokken rijksdienst.^{90 91 92}

De berekening van het rustpensioen voor de werknemers uit de openbare sector is tamelijk eenvoudig. Er wordt een referentiewedde berekend, gebaseerd op de laatste vijf jaar van de loopbaan. Die wordt vermenigvuldigd met het aantal dienstjaren en vervolgens deelt men dit bedrag door zestig. Van de deling door zestig wordt echter voor bepaalde beroepen afgeweken. Zo deelt men voor magistraten door dertig, voor kleuterleidsters en onderwijzers in het basisonderwijs door vijftig en voor leraren in het secundair onderwijs door

⁸⁹ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 93-94

⁹⁰ Debbaut, P. et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 30

⁹¹ Ministerie van financiën (2002) Rust- en Overlevingspensioenen van de openbare sector. Brussel, drukkerij van het Algemeen Secretariaat, pg. 26

⁹² Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu (2005) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties, pg. 276-277

vijfenvijftig. Het minimumrustpensioen bedraagt 11 474,80 EUR per jaar indien de gepensioneerde in hoofdberoep minstens twintig jaar in dienst was. Naast een minimum, is er ook een maximumrustpensioen ingesteld wat 60 645,82 EUR per jaar bedraagt.^{93 94 95}

Tenslotte nog een woordje over de overlevingspensioenen van werknemers uit de openbare sector. Het opmerkelijke aan deze regeling is dat de gescheiden echtgenoot ook recht heeft op een overlevingspensioen mits er aan enkele voorwaarden is voldaan. Deze voorwaarden moeten ook voldaan zijn indien men niet uit de echt is gescheiden. Vooreerst moet de overlevende echtgenoot op zijn minst 45 jaar oud zijn, men moet een kind ten laste hebben of gehandicapt zijn (minstens 66%). Daarnaast moet de ambtenaar op zijn minst vijf jaar in dienst van de overheid zijn geweest. Voorts mag men ook geen ander inkomen verwerven dat boven vastgestelde grenzen ligt. Tenslotte mag men niet hertrouwen anders vervalt het overlevingspensioen dat men ontvangt. Voor de berekening van het overlevingspensioen neemt men 60% van het gemiddelde salaris van de laatste vijf jaar vermenigvuldigt met het aantal maanden dienst die recht geven op een pensioen in dit stelsel. Waarna men dit bedrag deelt door het aantal maanden tussen de twintigste verjaardag van de overleden echtgenoot en de maand van zijn overlijden, met een maximum van 480. Bij de berekening van het overlevingspensioen van de gescheiden echtgenoot, wordt er rekening gehouden met de effectieve duur van het huwelijk.^{96 97 98}

Na de bespreking van de diverse wettelijke pensioenstelsels, zal in het volgende deel het aanvullende pensioen gecreëerd door de werkgever worden besproken. Om dan tenslotte

⁹³ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties pg. 298-300

⁹⁴ Debbaut, P.et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 30-31

⁹⁵ Ministerie van financiën (2002) Rust- en Overlevingspensioenen van de openbare sector. Brussel, drukkerij van het Algemeen Secretariaat, pg. 27-29

⁹⁶ Debbaut, P.et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans, pg 32-33

⁹⁷ Ministerie van financiën (2002) Rust- en Overlevingspensioenen van de openbare sector. Brussel, drukkerij van het Algemeen Secretariaat, pg. 48-52

⁹⁸ Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu (2005) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties, pg. 277-280

over te gaan naar een bespreking van de aanvullende pensioenen op individuele basis. Waarbij in het bijzonder aandacht zal besteedt worden aan de verschillende vormen van pensioensparen.

3. Aanvullende pensioenregelingen vanuit de ondernemingen

Indien men de figuur in verband met de financiële levenscyclus⁹⁹ bekijkt, stelt men vast dat er na de pensionering een kloof is tussen de uitgaven en de inkomsten. Om dit verschil op te vangen moet men over meer middelen beschikken dan het wettelijk pensioen, om dezelfde levensstandaard te kunnen behouden. Dit is de belangrijkste reden, waarom men is overgegaan tot de creatie van een aantal aanvullende pensioenen. Of men over een aanvullend pensioen uit de tweede pijler kan beschikken hangt af van de werkgever. Het is immers de werkgever die het initiatief moet nemen. Indien de werkgever niet overgaat tot de creatie van een aanvullend pensioen voor zijn werknemers, rest de werknemers enkel om op individuele basis in een extra pensioen te voorzien.¹⁰⁰ In de volgende twee puntjes van de thesis wordt het aanvullende pensioen vanuit de ondernemingen of sectoren kort besproken.¹⁰¹

3.1 Wettelijk kader

De belangrijkste wet in verband met de aanvullende pensioenen is de wet op de aanvullende pensioenen¹⁰² of de wet Vandenbroucke, die dateert van 28 april 2003. Met deze wet wordt het aanvullend pensioen een echte aanvulling op het wettelijk pensioen. De wet regelt ondermeer de toegang voor alle werknemers, waardoor de sociale bescherming toeneemt.¹⁰³

¹⁰⁴

Na de uitbreidingen en aanvullingen worden volgende zaken in de wet gereguleerd:

⁹⁹ De Grootte, P. en Truwant, V. (2003) Demografie & Samenleving. Leuven, Universitaire Pers Leuven, pg. 208

¹⁰⁰ Cash (trends), dossier pensioenen, 2^e pijler, pg. 39, editie: 24/02/2005

¹⁰¹ De Grootte, P. en Truwant, V. (2003) Demografie & Samenleving. Leuven, Universitaire Pers Leuven, pg 205-210

¹⁰² Wet betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid, BS: 15/05/2003

¹⁰³ ING (employee benefits), de wet op de aanvullende pensioenen, pg. 1
(www.inginsurance.be/NL/products/eb/spelregels.pdf)

¹⁰⁴ De Brabanter, V. et al. (2004) Aanvullende pensioenen voor werknemers. Mechelen, uitgeverij Wolters Kluwer België, pg. 87-132

- De collectieve pensioenverzekering: de klassieke groepsverzekering en de zogenaamde cafetariaplannen
- De sectorale pensioentoezeggingen
- De 'sociale' pensioenplannen: dit is nieuw
- De individuele pensioentoezegging aan één persoon
- Het individueel voortgezet pensioen: ook dit is nieuw.^{105 106}

3.2 Twee types

3.2.1 Groepsverzekering

Het aanvullend pensioenstelsel in de vorm van een groepsverzekering kan op twee manieren worden gefinancierd. Als er reeds een sectoraal aanvullend pensioenstelsel bestaat, dan kan een bedrijf beslissen om zich hierbij aan te sluiten of om zelf een groepsverzekering te creëren. Indien het bedrijf beslist niet deel te nemen aan het sectoraal aanvullend pensioenstelsel, maar zelf een groepsverzekering opricht, spreekt men van 'opting out'. Als het bedrijf daarentegen beslist om deel te nemen aan het sectoraal pensioenstelsel, maar hier bovenop extra's toekent aan de eigen werknemers, is er sprake van 'opting up'.^{107 108}

Zowel bij de individuele als bij de sectorale financiering kan er gekozen worden uit twee types van pensioenplannen, het sociale pensioenplan enerzijds en het gewone pensioenplan anderzijds. Binnen een sociaal pensioenplan is er naast een pensioentoezegging ook een solidariteitstoezegging. Zo is er bijvoorbeeld een regeling om een periode van werkloosheid te overbruggen, wordt er rekening gehouden met mogelijke invaliditeit en dergelijke meer. Een ander belangrijk kenmerk is dat het sociale plan op alle werknemers van toepassing is

¹⁰⁵ Integrale, de nieuwe wet op de aanvullende pensioenen, informatiebrochure, december 2003, pg. 4 (www.integrale.be/nl/complementaire/brochure.pdf)

¹⁰⁶ De Brabanter, V. et al. (2004) Aanvullende pensioenen voor werknemers. Mechelen, uitgeverij Wolters Kluwer België, pg. 87-132

¹⁰⁷ Cash (trends), dossier pensioenen, 2^e pijler, pg. 39, editie: 24/02/2005

¹⁰⁸ De Brabanter, V. et al. (2004) Aanvullende pensioenen voor werknemers. Mechelen, uitgeverij Wolters Kluwer België, pg. 189 en pg. 192

en niet enkel op een groep werknemers (bedienden of arbeiders). Indien er aan de vereisten voor het sociale plan voldaan is, krijgt het pensioenplan een fiscale stimulans. Het pensioenplan valt dan niet langer onder de loonnorm en er is geen taks van 4.4% verschuldigd op de gestorte premies. Alle pensioenplannen die niet voldoen aan de voorwaarden voor het sociale pensioenplan, zijn bijgevolg gewone pensioenplannen.^{109 110}

De betaling van premies en waarborgen voor de pensioenplannen kan op vier verschillende manieren gebeuren: vaste prestatie, vaste bijdrage, cash balance en cafetariaplan.¹¹¹

Bij het eerste type, de vaste prestatie is alles op voorhand vastgelegd. Er is een vaste pensioenbelofte die afhankelijk is van het loon op het einde van de loopbaan en het aantal dienstjaren. Deze methode is voor de werknemers het beste omdat ze reeds exact op voorhand weten hoeveel ze later zullen ontvangen.¹¹²

Het tweede type is de vaste bijdrage. Hierbij staat enkel de jaarlijkse bijdrage van de werkgever vast. Er is dus geen garantie voor het bedrag dat men later zal ontvangen zoals dit het geval is bij de vaste prestatie.¹¹³

Het derde type is het zogenaamde cash balance systeem. Op geregelde tijdstippen wordt er door de werkgever een afgesproken bedrag toegezegd aan de groepsverzekering. De werkgever kan bij deze methode zelf bepalen wanneer hij de bijdragen stort en hij beslist hoe de premies worden belegd. De werkgever is wel verplicht om een minimumrendement op het kapitaal te garanderen.¹¹⁴

¹⁰⁹ ING (employee benefits), de wet op de aanvullende pensioenen, pg. 2
(www.inginsurance.be/NL/products/eb/spelregels.pdf)

¹¹⁰ De Brabanter, V. et al. (2004) Aanvullende pensioenen voor werknemers. Mechelen, uitgeverij Wolters Kluwer België, pg. 69 en pg. 193-194

¹¹¹ Cash (trends), dossier pensioenen, 2^e pijler, 24/02/2005, pg. 40

¹¹² De Brabanter, V. et al. (2004) Aanvullende pensioenen voor werknemers. Mechelen, uitgeverij Wolters Kluwer België, pg. 401

¹¹³ De Brabanter, V. et al. (2004) Aanvullende pensioenen voor werknemers. Mechelen, uitgeverij Wolters Kluwer België, pg. 399-400

¹¹⁴ Cash (trends), dossier pensioenen, 2^e pijler, 24/02/2005, pg. 40

Het laatste type tenslotte is het cafetariaplan¹¹⁵. Bij deze formule kan de werknemer zelf beslissen waar hij zichzelf wil voor indekken. De werkgever stelt een budget ter beschikking en de werknemer kan zelf een keuze maken tussen een aantal waarborgen.^{116 117}

3.2.2 Individuele pensioentoezegging

Het tweede type aanvullende pensioenen is de individuele pensioentoezegging. Dit is een individuele toezegging van de werkgever om voor één bepaalde werknemer een aanvullend pensioen op te bouwen. Voordat er echter een individuele pensioentoezegging kan gedaan worden, moet er aan enkele voorwaarden voldaan worden. Men kan geen individuele pensioentoezegging meer doen, indien de werknemer binnen de 36 maanden met pensioen of brugpensioen gaat. Daarnaast moet het extra pensioen worden gecreëerd bij een externe instelling, zoals een verzekeringsmaatschappij of een pensioenfonds. De belangrijkste voorwaarde bestaat er echter in dat men reeds voor alle andere werknemers in een aanvullend pensioenstelsel moet voorzien hebben, alvorens men kan overgaan tot de creatie van individuele pensioentoezeggingen.^{118 119 120}

¹¹⁵ Als werknemer heb je, net als in een cafetaria, een keuze uit verschillende mogelijkheden. Je kan zo kiezen voor : een hoger loon, meer vrije tijd, meer pensioen... Het kan bijvoorbeeld ook mogelijk zijn om overuren om te zetten in vakantiedagen of om in plaats van een hoger loon te kiezen voor een bedrijfswagen. Je kan het cafetariaplan dus grotendeels aanpassen aan je eigen behoeften.

¹¹⁶ Haerens, D. (2005) Uw geld & uw Leven. *De gids voor persoonlijke financiële planning*. Kalmthout, Uitgeverij Biblo NV, pg. 196-197

¹¹⁷ Cash (trends), dossier pensioenen, 2^e pijler, 24/02/2005, pg. 40

¹¹⁸ Mercator, de individuele pensioentoezegging voor werknemers (www.mercator.be/pdf/productfiche%20IPT_loontrekkenden.pdf)

¹¹⁹ De Brabanter, V. et al. (2004) *Aanvullende pensioenen voor werknemers*. Mechelen, uitgeverij Wolters Kluwer België, pg. 255-272

¹²⁰ Haerens, D. (2005) Uw geld & uw Leven. *De gids voor persoonlijke financiële planning*. Kalmthout, Uitgeverij Biblo NV, pg. 198-200

4. Extra pensioenregeling op individuele basis

Om in een extra pensioen op individuele basis te voorzien, kan men kiezen uit een aantal alternatieven. Er is keuze tussen een aantal verschillende vormen van lange termijn sparen. Een mogelijkheid is het afsluiten van een levensverzekering. Daarnaast kan men kapitaal aandelen kopen van de Belgische vennootschap waarin men werkzaam is. Tenslotte is er ook nog het pensioensparen, wat bestaat uit een belegging in een pensioenspaarfonds of het afsluiten van een pensioenspaarverzekering. Al deze methodes om te voorzien in een extra individueel pensioen worden fiscaal gestimuleerd. Men kan ze in mindering brengen van het bedrag waarop de personenbelasting wordt berekend.^{121 122}

4.1 Fiscale aspecten van de verschillende vormen van individuele aanvullende pensioenen

4.1.1 De personenbelasting

Indien men aan de opbouw van een extra individueel pensioen doet, kan men deze bedragen in mindering brengen van het bedrag waarop de personenbelasting wordt berekend. Het is echter wel zo dat men bepaalde belastingsvoordelen niet met elkaar kan combineren. Zo wordt de levensverzekering samengeteld met de kapitaalaflossingen op hypothecaire leningen. Het pensioensparen wordt op zijn beurt gecombineerd met het verwerven van werkgeversaandelen of aandelen van de Belgische vennootschap waarin men loon- of weddetrekkende is. Om deze aandelen in mindering te brengen moet men in vast dienstverband zijn bij de vennootschap.^{123 124}

¹²¹ Chiau, A. et al (2004) Standaard belasting almanak. Antwerpen, Standaard uitgeverij, pg. 133

¹²² De Busschop, R. (2004) Belastingsgids 2004. Antwerpen, Landelijke bedienden centrale – Nationaal verbond voor kaderpersoneel, pg. 14-15

¹²³ Chiau, A. et al (2004) Standaard belasting almanak. Antwerpen, Standaard uitgeverij, pg. 133-144

¹²⁴ De Busschop, R. (2004) Belastingsgids 2004. Antwerpen, Landelijke bedienden centrale – Nationaal verbond voor kaderpersoneel, pg. 85-86 en 138-139

Voor wat betreft de levensverzekeringen en de kapitaalaflossing op hypothecaire leningen bedraagt het gecumuleerd bedrag 1870 EUR voor het aanslagjaar 2006. Het is zo dat dit een maximum bedrag is, indien men het maximumbedrag niet bereikt met één van de twee vormen kan men met het bedrag aanvullen met de andere vorm. Indien de kapitaalaflossing op hypothecaire leningen aangegaan is voor de woning, valt deze in het statuut van bouwsparen. Omdat het statuut bouwsparen een extra belastbaar voordeel oplevert, wordt dit dan ook best het eerst aangerekend voor het bereiken van het gecumuleerde bedrag.¹²⁵

¹²⁶ ¹²⁷

Voor het pensioensparen en het verwerven van werkgeversaandelen geldt sinds het Koninklijk Besluit van 10 november 2005¹²⁸ een gecumuleerd maximum bedrag van 780 EUR voor het aanslagjaar 2006. Indien men een aan lange termijn sparen doet via een levensverzekering, kan men een resterend deel van de levensverzekering, dat men nog niet heeft ingebracht onder de rubriek levensverzekeringen, inbrengen onder de rubriek van het pensioensparen. Men blijft voor het pensioensparen echter steeds gebonden aan het gecumuleerde maximum bedrag van 780 EUR.¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹

4.1.2 Belasting op einddatum

Indien men een individuele levensverzekering of een vorm van pensioensparen één keer heeft ingebracht om een vermindering te bekomen op de personenbelasting, zal er op het gecreëerde kapitaal een heffing moeten betaald worden. Onder normale omstandigheden wordt de zogenaamde anticipatieve heffing ingehouden wanneer men de leeftijd van 60 jaar

¹²⁵ De Busschop, R. (2004) *Belastingsgids 2004*. Antwerpen, Landelijke bedienden centrale – Nationaal verbond voor kaderpersoneel, pg. 118-119

¹²⁶ Cash (trends), *beleggingen met fiscaal voordeel*, 30/06/2005, pg. 10

¹²⁷ Haerens, D. (2005) *Uw geld & uw Leven. De gids voor persoonlijke financiële planning*. Kalmthout, Uitgeverij Biblo NV, pg. 218-220

¹²⁸ Koninklijk Besluit tot wijziging van het KB/WIB 92 inzake pensioensparen, BS: 18 november 2005

¹²⁹ De Busschop, R. (2004) *Belastingsgids 2004*. Antwerpen, Landelijke bedienden centrale – Nationaal verbond voor kaderpersoneel, pg. 138-139

¹³⁰ *De Tijd*, *Belegger kan nu al voor 780 euro pensioensparen*, 18/11/2005, pg. 1

¹³¹ *Het Nieuwsblad*, *Verhoogd pensioensparen kan vanaf nu*, 19/11/2005, pg. 4

bereikt. De stortingen tot 1992 worden anders behandeld dan de gestorte premies erna. Voor de premies die tot 1992 gestort worden, rekent men een anticipatieve heffing aan van 16,5 %, voor de bedragen die vanaf 1993 gestort worden, bedraagt de anticipatieve heffing 10 %. Deze 16,5 % of 10 % wordt voor de levensverzekering en de pensioenspaarverzekering berekend op het totaal van alle gestorte premies en hun kapitalisatie tegen de gewaarborgde rentevoet, die in de polis is opgenomen.

Voor de pensioenspaarfonds wordt er uit gegaan van een fictief eindkapitaal. Voor de bedragen tot en met 1991 bedraagt de kapitalisatievoet hierbij 6,25 % en voor de periode vanaf 1992 bedraagt de kapitalisatievoet 4,75 %. Als de pensioenspaarfonds beter presteerden dan de kapitalisatievoet wordt het extra rendement dus niet belast. Indien het pensioenspaarfonds echter slechter presteert zal men toch belast worden op een bedrag berekend tegen de vaste kapitalisatievoet. Na betaling van de anticipatieve heffing op de leeftijd van 60 jaar, moet men geen verdere belasting meer betalen. De laatste vijf jaren betaalt men geen belastingen meer, maar mag men het bedrag toch nog steeds inbrengen ter vermindering van de personenbelasting. Deze laatste jaren ligt het rendement dankzij de fiscale voordelen dan ook extra hoog.^{132 133 134 135 136}

De bovenstaande regeling gaat uit van de meest gebruikelijke situatie waarbij men onder de regels voor een gunstige eindbelasting valt. Om van de gunstige heffing gebruik te maken moet er aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Indien men op een leeftijd van minder dan 55 jaar met pensioensparen begint, het contract tien jaar gelopen heeft en men de anticipatieve heffing betaalt op zijn zestigste, geniet men van het gunstige tarief. Indien men op 55 jaar of later begint, wordt de heffing 10 jaar na het openen van het contract

¹³² Fiscale voordelen van de levensverzekering
(http://documents.insure.be/algemeen/fiscale_voordelen_leven.htm#Belastingen%20op%20premie,%20reserve%20en%20eindkapitaal)

¹³³ Intranet Dexia, pensioensparen-fiscale aspecten
(http://intranet_ac_nl/AWAT/Particulier/Belegging/Pensioensparen/Productinfo/fiscaspect)

¹³⁴ De Busschop, R. (2004) Belastingsgids 2004. Antwerpen, Landelijke bedienden centrale – Nationaal verbond voor kaderpersoneel, pg. 136-139

¹³⁵ Chiau, A. et al (2004) Standaard belasting almanak. Antwerpen, Standaard uitgeverij, pg. 367 en pg. 363-364

¹³⁶ Testaankoop (2003) Sparen voor een zorgeloos pensioen. *Uw toekomstige beleggingsstrategie*. Madrid, Uitgeverij Grupo, pg. 43-45

afgehouden. Indien men echter ouder is dan 60 jaar en gepensioneerd kan men het kapitaal opnemen en betaald men op dat ogenblik een heffing tegen het gunstige tarief. Wanneer men echter pas op zijn 55^e of later begonnen is met pensioensparen, niet gepensioneerd is en het bedrag wil opnemen voor men 10 jaar aan pensioensparen heeft gedaan, bedraagt het tarief bij de heffing 33 %.^{137 138 139 140}

Indien men voor de leeftijd van 60 jaar met pensioen is, kan men van het voordelige tarief gebruik maken indien voldaan is aan drie voorwaarden. Het contract moet minimaal tien jaar gelopen hebben, er moet minstens vijf maal een storting gedaan zijn en elke storting heeft op zijn minst vijf jaar gestaan. Als men echter niet gepensioneerd is of niet aan de voorwaarden voldoet, betaalt men op de premies gestort voor 1992 de marginale aanslagvoet en voor de bedragen gestort na 1992 wordt een tarief van 33 % aangerekend. Daarnaast moet er op het uitgekeerde bedrag ook nog gemeentebelastingen betaald worden. Indien het kapitaal wordt uitgekeerd naar aanleiding van een overlijden, valt men onder het gunstige belastingstarief. Wanneer de overledene de leeftijd van 60 jaar nog niet bereikt had, moet er op het uitgekeerde bedrag wel nog gemeentebelasting worden betaald.^{141 142 143}

144

¹³⁷ Fiscale voordelen van de levensverzekering
(http://documents.insure.be/algemeen/fiscale_voordelen_leven.htm#Belastingen%20op%20premie,%20reserve%20en%20eindkapitaal)

¹³⁸ Intranet Dexia, pensioensparen-fiscale aspecten
(http://intranet_ac.nl/AWAT/Particulier/Belegging/Pensioensparen/Productinfo/fiscaspect)

¹³⁹ De Busschop, R. (2004) Belastingsgids 2004. Antwerpen, Landelijke bedienden centrale – Nationaal verbond voor kaderpersoneel, pg. 136-139

¹⁴⁰ Chiau, A. et al (2004) Standaard belasting almanak. Antwerpen, Standaard uitgeverij, pg. 367 en pg. 363-364

¹⁴¹ Fiscale voordelen van de levensverzekering
(http://documents.insure.be/algemeen/fiscale_voordelen_leven.htm#Belastingen%20op%20premie,%20reserve%20en%20eindkapitaal)

¹⁴² Intranet Dexia, pensioensparen-fiscale aspecten
(http://intranet_ac.nl/AWAT/Particulier/Belegging/Pensioensparen/Productinfo/fiscaspect)

¹⁴³ De Busschop, R. (2004) Belastingsgids 2004. Antwerpen, Landelijke bedienden centrale – Nationaal verbond voor kaderpersoneel, pg. 136-139

¹⁴⁴ Chiau, A. et al (2004) Standaard belasting almanak. Antwerpen, Standaard uitgeverij, pg. 367 en pg. 363-364

4.2 Algemene wettelijke bepalingen om onder het stelsel van pensioensparen te vallen

Alvorens een pensioenstelsel erkend wordt, moet er aan enkele voorwaarden voldaan zijn, anders, is er geen fiscaal voordeel mogelijk op de gestorte bijdragen.

Eenzijds zijn er de persoonsvoorwaarden:

- De spaarder moet de Belgische nationaliteit hebben.
- Hij moet een leeftijd hebben van minimum 18 en maximum 65 jaar per 31 december van het belastbaar tijdperk waarin de opening van de rekening valt.¹⁴⁵
- Hij moet de begunstigde bij leven zijn van het fonds of de verzekering.
- De begunstigde bij overlijden moet de echtgenoot of een bloedverwant tot in de tweede graad¹⁴⁶ zijn.^{147 148}

Anderzijds zijn er ook bepalingen in verband met de samenstelling van de beleggingen van de activa ontstaan uit pensioensparen. In het Koninklijk Besluit van 22 december 1986¹⁴⁹ worden de volgende bepalingen vastgelegd: de beleggingen moeten inzonderheid gericht zijn op de bevordering van risicodragend kapitaal. Daarnaast moeten de activa van de erkende gemeenschappelijke fondsen en de inkomsten van die activa op de volgende wijze belegd worden:

- Voor tenminste 30 % in Belgische aandelen.
- In door de Belgische openbare overheden uitgegeven en gewaarborgde obligaties, luidende in Belgische frank.

¹⁴⁵ Intranet Dexia, Pensioensparen - Definitie en specifieke kenmerken

(http://intranet_ac_nl/pers&publicaties/info_access/productfiches/beleggingen/Pensioensp)

¹⁴⁶ Onder de tweede graad vallen: ouders, grootouders, kinderen, kleinkinderen, broers en zussen

¹⁴⁷ Fiscale voordelen van de levensverzekering

(http://documents.insure.be/algemeen/fiscale_voordelen_leven.htm#Belastingen%20op%20premie,%20reserve%20en%20eindkapitaal)

¹⁴⁸ Testaankoop (2003) Sparen voor een zorgeloos pensioen. *Uw toekomstige beleggingsstrategie*. Madrid, Uitgeverij Grupo, pg. 40-41

¹⁴⁹ Koninklijk Besluit tot invoering van een stelsel van derderleeftijds- of pensioensparen, BS: 01/01/1987

- In obligaties, kasbons of andere vastrentende beleggingen voor langer dan één jaar, luidende in Belgische frank, uitgegeven door Belgische publiekrechtelijke en privaot - rechterlijke vennootschappen of in gelddeposito's in Belgische frank met een looptijd van meer dan één jaar.
- In vastgoedcertificaten of hypothecaire leningen met betrekking tot in België gelegen onroerende goederen.
- Voor maximaal 10 % in buitenlandse, op een Belgische beurs genoteerde roerende waarden of in delen van door de Bankcommissie erkende Belgische gemeenschappelijke beleggingsfondsen.
- Voor maximum 10 % in tegoeden op rekening in Belgische frank.¹⁵⁰

Nadat de Europese Unie oordeelde dat de Belgische beleggingsregels voor pensioensparen de Belgische aandelen bevoordeelden, is men overgegaan tot een wetwijziging.¹⁵¹ Met de wet van 17 mei 2004¹⁵² stemt men de Belgische wetgeving overeen met de Europese wetgeving. Op basis van deze nieuwe wet moeten de pensioenspaarfondsen aan de volgende voorwaarden voldoen. De beheersvennootschap van de erkende pensioenspaarfondsen moet de activa van en de inkomsten uit het fonds, uitsluitend beleggen zodat de investeringen binnen de volgende grenzen vallen:

- Ten hoogste 20 % van de in bezit zijnde investeringen, mogen in een andere munt dan de euro uitgedrukt zijn.¹⁵³
- Ten hoogste 75 % van de in bezit zijnde activa mogen worden geïnvesteerd in obligaties en andere schuldinstrumenten die op de kapitaalmarkt verhandelbaar zijn, in hypothecaire leningen en in gelddeposito's, in obligaties en andere schuldinstrumenten in euro of in de munt van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte: uitgegeven of onvoorwaardelijk gewaarborgd, in hoofdsom en in interest, door een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte of in

¹⁵⁰ Koninklijk Besluit tot invoering van een stelsel van derderleeftijds- of pensioensparen, BS: 01/01/1987

¹⁵¹ De Standaard, Nieuwe beleggingsregels, 22/11/2005, pg.5

¹⁵² Wet tot aanpassing van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 op het vlak van het pensioensparen, BS: 10/06/2004

¹⁵³ Wet tot aanpassing van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 op het vlak van het pensioensparen, BS: 10/06/2004

hypothecaire leningen in euro of in de munt van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte.

- Maximum 40 % van het totaal van de obligaties en andere schuldinstrumenten die op de kapitaalmarkt verhandelbaar zijn, van de hypothecaire leningen en van de gelddeposito's mag bestaan uit activa, in euro of in de munt van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte, uitgegeven door publiek- of privaatrechtelijke vennootschappen uit een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte, of uit gelddeposito's, in euro of in de munt van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte, met een looptijd van meer dan één jaar bij een kredietinstelling die is erkend en wordt gecontroleerd door een toezichthoudende overheid van deze Lidstaat
- Maximum 40 % van het totaal van die obligaties en andere schuldinstrumenten die op de kapitaalmarkt verhandelbaar zijn, van die hypothecaire leningen en van die gelddeposito's mag bestaan uit activa, in de munt van een Staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte, uitgegeven of onvoorwaardelijk gewaarborgd, door een Staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte, met een looptijd van meer dan één jaar, uitgegeven door publiek- of privaatrechtelijke vennootschappen uit diezelfde Staat, of uit gelddeposito's, in de munt van een Staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte, met een looptijd van meer dan één jaar bij een kredietinstelling die is erkend en wordt gecontroleerd door een toezichthoudende overheid van deze Staat.¹⁵⁴
- Ten hoogste 75 % van de in bezit zijnde activa mogen rechtstreeks worden geïnvesteerd in de volgende aandelen en andere met aandelen gelijk te stellen waarden binnen de volgende grenzen en in overeenstemming met de volgende modaliteiten:

¹⁵⁴ Wet tot aanpassing van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 op het vlak van het pensioensparen, BS: 10/06/2004

- maximum 70 % van het totaal van die aandelen en waarden mag rechtstreeks bestaan uit aandelen en andere met aandelen gelijk te stellen waarden van vennootschappen naar het recht van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte waarvan de beurskapitalisatie meer bedraagt dan 1.000.000.000 EUR of de tegenwaarde daarvan uitgedrukt in de munt van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte en die genoteerd zijn op een gereguleerde markt
- Maximum 30 % van het totaal van die aandelen en waarden mag rechtstreeks bestaan uit aandelen en andere met aandelen gelijk te stellen waarden van vennootschappen naar het recht van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte en waarvan de beurskapitalisatie minder bedraagt dan 1.000.000.000 EUR of de tegenwaarde daarvan uitgedrukt in de munt van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte en die genoteerd zijn op een gereguleerde markt.
- Maximum 20 % van het totaal van die aandelen en waarden mag rechtstreeks bestaan uit aandelen en andere met aandelen gelijk te stellen waarden van vennootschappen naar het recht van een Staat die geen lid is van de Europese Economische Ruimte, die niet in euro of in een munt van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte zijn uitgedrukt, en die genoteerd zijn op een regelmatig werkende markt, waarop wordt toegezien door overheden die erkend zijn door de publieke overheid van een Lidstaat van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.¹⁵⁵
- Ten hoogste 10 % van de tegoeden mogen worden geïnvesteerd in contanten op een rekening in euro of in een munt van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte, bij een kredietinstelling die is erkend en wordt

¹⁵⁵ Wet tot aanpassing van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 op het vlak van het pensioensparen, BS: 10/06/2004

gecontroleerd door een toezichhoudende overheid van een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte.¹⁵⁶

4.3 Analyse van de verschillende types van pensioensparen

Binnen de tak van het systeem van pensioensparen, kan men twee types onderscheiden. Zo is er enerzijds het pensioenspaarfonds en anderzijds is er de pensioenspaarverzekering. Bij het eerste worden de bijdragen beheerd door een pensioenspaarfonds. Dit is een beleggingsfonds dat voornamelijk belegt in aandelen en in mindere mate in obligaties. Bij een pensioenspaarfonds wordt er geen vast rendement gegarandeerd op de gestorte bijdragen. Men heeft ook de mogelijkheid om het pensioenspaarfonds niet te laten uitkeren indien men de leeftijd van vijftig bereikt. Indien het pensioenspaarfonds door een slecht beursklimaat een lage koers heeft, kan men wachten tot er terug een hoge koers bereikt wordt. Het is op dit ogenblik echter niet mogelijk om nog bij te storten en zo gebruik te maken van de fiscale voordelen.^{157 158}

De pensioenspaarverzekering is de verzekeringsvariant van de pensioenspaarfondsen. De pensioenspaarverzekering is een beleggingsverzekering, wat betekent dat het kapitaalbehoud en het rendement gegarandeerd is. Bovenop de gewaarborgde rente komt er eventueel een variabele winstdeelname. De looptijd van de verzekering wordt vastgelegd op de startdatum en de bedragen worden dan ook uitgekeerd op de vervaldatum.¹⁵⁹

¹⁵⁶ Wet tot aanpassing van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 op het vlak van het pensioensparen, BS: 10/06/2004

¹⁵⁷ Van der Elst, R. (1997) Beleggen voor een beter pensioen. *Van overleven naar goed leven*. Antwerpen, Standaard uitgeverij, pg. 46-49

¹⁵⁸ Testaankoop (2003) Sparen voor een zorgeloos pensioen. *Uw toekomstige beleggingsstrategie*. Madrid, Uitgeverij Grupo, pg. 38-39

¹⁵⁹ Van der Elst, R. (1997) Beleggen voor een beter pensioen. *Van overleven naar goed leven*. Antwerpen, Standaard uitgeverij, pg. 46-49

4.4 De erkende Belgische pensioenspaarfondsen

In dit onderdeel van de eindverhandeling worden de pensioenspaarfondsen, die in België erkend worden, besproken. In het eerste deel wordt er vooral aandacht besteed aan het beheer van het fonds, de algemene voorwaarden en de verantwoordelijke financiële instelling. In het tweede deel wordt er op basis van de samenstelling en de doelstellingen een vergelijking gemaakt tussen het risico, de kosten en het rendement van de verschillende fondsen.

4.4.1 De pensioenspaarfondsen

- **Metropolitan Rentastro**

Metropolitan Rentastro is een pensioenspaarfonds naar Belgisch recht, dat werd opgericht op 15 januari 1987¹⁶⁰. Het pensioenspaarfonds wordt beheerd door de beheervenootschap Astro Management NV en beheerde op 31 december 2005 een kapitaal van 449,8 miljoen EUR. Voor het financieel beheer van het pensioenfonds staan Fortis Investment Management van België, Frankrijk en de Verenigde Staten in. Via de distributienetten van Fintro, Fortis bank NV, Europabank NV, Landbouwkrediet NV en Beroepskrediet NV wordt het Metropolitan Rentastro Pensioenfonds verdeeld. Als erkend commissaris wordt er een beroep gedaan op PricewaterhouseCoopers Bedrijfsrevisoren.^{161 162}

Wat betreft het risico plaats men het pensioenspaarfonds in categorie drie, waarbij nul het kleinste en zes het grootste risico weergeeft. Indien er overgegaan wordt tot een wijziging van risicoklasse wordt dit vermeldt in de jaarlijkse of halfjaarlijkse verslagen van de ICB's.¹⁶³

¹⁶⁰ Statuten gepubliceerd in het Belgische Staatsblad op 07/02/1987

¹⁶¹ Metropolitan Rentastro, prospectus (http://www.bkcp.be/uploads/pdf/epargne/MR_PROSPECTUS_10-2004_NL.pdf)

¹⁶² Metropolitan Rentastro, fiche (<http://www.wvb.be/product/files/ProductficheMetropolitan-Rentastro31-12-05.pdf>)

¹⁶³ Metropolitan Rentastro, prospectus (http://www.bkcp.be/uploads/pdf/epargne/MR_PROSPECTUS_10-2004_NL.pdf)

Voor wat betreft de samenstelling moet men zich houden aan de algemene wettelijke bepalingen voor pensioenspaarfonds zoals deze in 4.2 werden besproken. Naast deze algemene voorwaarden volgt de beheerder van het pensioenspaarfonds nog enkele andere richtlijnen. Men wil voor 70 % beleggen in aandelen, hierbij wordt er 45 % belegd in grote bedrijven uit de eurozone, 15 % in kleinere bedrijven uit de eurozone en 30 % in obligaties. De werkelijke samenstelling bestaat voor 29 % uit obligaties en liquiditeiten en voor de andere 71 % uit aandelen. Voor wat betreft deze aandelen bestaan deze voor 23,5 % uit Belgische aandelen.¹⁶⁴

Aan het toetreden tot het pensioenspaarfonds zijn er tenslotte ook nog enkele kosten verbonden. Enerzijds zijn er de kosten gedragen door de belegger en anderzijds zijn er de kosten gedragen door het fonds. Voor de belegger is er een plaatsingsprovisie van 3 % en zijn er geen uittredingskosten tenzij er een totale overdracht is naar een ander pensioenspaarfonds, dan wordt er 25 EUR (+ BTW) aangerekend. Daarnaast zijn er de jaarlijkse kosten die gedragen worden door het fonds. Eerst is er een jaarlijkse belasting van 0,07 % op het netto actief van het fonds. Vervolgens is er nog een vergoeding van 0,75 % voor het beheer, de bewaring en nog enkele overige kosten. Al deze kosten worden berekend op basis van het netto actief van het pensioenspaarfonds.¹⁶⁵

- **Pricos Defensive**

Pricos Defensive is een pensioenspaarfonds naar Belgisch recht en werd opgericht op 4 november 2003. De beheersvennootschap KBC Asset Management NV is verantwoordelijk voor het beheer van het pensioenspaarfonds en het kapitaal bedroeg op 31 december 2005 71,430 miljoen EUR. De bewaarder van het pensioenfonds is KBC bank NV en de erkende

¹⁶⁴ Metropolitan Rentastro, fiscaliteit ten dienste van pensioenen (http://www.bkcp.be/uploads/pdf/epargne/metro_nl_25-06-04_1.pdf)

¹⁶⁵ Metropolitan Rentastro, prospectus (http://www.bkcp.be/uploads/pdf/epargne/MR_PROSPECTUS_10-2004_NL.pdf)

commissaris is Deloitte & Touche Bedrijfsrevisoren. Dit pensioenspaarfonds wordt verdeeld via de distributienetwerken van KBC bank NV, CBC banque NV en Centea NV.¹⁶⁶

Het risico van het pensioenspaarfonds is relatief laag en bijgevolg valt het betreffende pensioenspaarfonds in risicoklasse twee, waarbij nul het kleinste en zes het grootste risico weergeeft. Dit pensioenspaarfonds is opgericht nadat de Europese commissie de wettelijke bepalingen betreffende de samenstelling van pensioenspaarfondsen onwettig verklaarde. Dit pensioenspaarfonds volgt voor de samenstelling dan ook het wettelijk kader dat in 4.2 besproken werd. Het pensioenspaarfonds belegt momenteel voor 35,3 % in aandelen, waarvan 19 % in Belgische aandelen en voor de overige 64,7 % in obligaties en liquiditeiten. Samen met het Dexia Pension Fund Defensive is dit het enige defensieve pensioenspaarfonds dat in België beschikbaar is.^{167 168}

Aan het pensioenspaarfonds zijn nog een aantal kosten verbonden voor de belegger en voor het fonds. De belegger moet bij het intreden provisiekosten betalen die 2 % bedragen, het uitreden uit het fonds zijn er geen kosten. Naast de kosten voor de belegger zijn er jaarlijks ook nog kosten die door het fonds gedragen moeten worden. Voor het beheer van de beleggingsportefeuille wordt er jaarlijks 0,75 % aangerekend. Daarnaast zijn er kosten van 0,15 % voor de administratie en 0,08 % voor de bewaarder van het fonds. De kosten voor de commissaris bedragen 3013 EUR per jaar. Tenslotte zijn er nog andere kosten, die 0,10 % bedragen. Voor de berekening van deze percentages moet men zich baseren op het netto actief van het pensioenspaarfonds.¹⁶⁹

¹⁶⁶ Pricos Defensive, prospectus
(http://kbc-pdf.kbc.be/NG/feed/am/funds/Fp/fp_be0942006397_nl.pdf)

¹⁶⁷ Pricos Defensive, fiche
(http://kbc-pdf.kbc.be/NG/feed/am/funds/FA/FA_BE0942006397_NL.pdf)

¹⁶⁸ Budget net (<http://www.budget-net.com/map/show/default/src/335430.htm>)

¹⁶⁹ Pricos Defensive, prospectus (http://kbc-pdf.kbc.be/NG/feed/am/funds/Fp/fp_be0942006397_nl.pdf)

- **Pricos**

Pricos, een pensioenspaarfonds naar Belgisch recht, werd opgericht op 30 januari 1987. Het beheer van het pensioenspaarfonds is in handen van de beheersvennootschap KBC Asset Management NV. Op 31 december 2005 totaliseerde het pensioenspaarfonds een kapitaal van 2,716 miljard EUR. Als bewaarder van het fonds wordt KBC bank NV aangesteld en de verdeling van het fonds gebeurt via de distributienetten van KBC bank NV, CBC banque NV en Centea NV. Als commissaris voor het pensioenfonds worden de bedrijfsrevisoren van Deloitte & Touche NV aangesteld.^{170 171}

Voor wat betreft de samenstelling houdt het pensioenspaarfonds zich aan de algemene wettelijke bepalingen voor pensioenspaarfondsen zoals deze in 4.2 werden besproken. Wat betreft het risico valt het Pricos pensioenspaarfonds in risicoklasse drie, waarbij nul het kleinste en zes het grootste risico weergeeft. Het pensioenspaarfonds is voor 67,2 % samengesteld uit aandelen en voor 32,8 % uit obligaties en liquiditeiten.^{172 173}

Voor de kosten van het pensioenspaarfonds moet er een onderscheid gemaakt worden tussen de kosten ten laste van de beleggers en ten laste van het fonds zelf. Als belegger wordt je geconfronteerd met een provisiekost van 2% bij het intreden. Wanneer men uit het fonds wil stappen zijn er als belegger geen uitstapkosten aan verbonden. Naast de kosten voor de belegger zijn er ook kosten ten laste van het fonds zelf. De kosten voor het beheer van de beleggingsportefeuille bedragen 0,85 %, de administratiekosten bedragen 0,15 % en de kosten voor de bewaarder bedragen 0,08 %. Vervolgens moet er een jaarlijks bedrag van 3013 EUR betaald worden aan de revisoren en zijn er andere algemene kosten van 0,10%. De percentages worden berekend op het netto actief van het pensioenspaarfonds.¹⁷⁴

¹⁷⁰ Pricos, prospectus (http://kbc-pdf.kbc.be/NG/feed/am/funds/Fp/fp_be0026535543_nL.pdf)

¹⁷¹ Pricos, fiche (http://kbc-pdf.kbc.be/NG/feed/am/funds/FA/FA_BE0026535543_NL.pdf)

¹⁷² Budget net (<http://www.budget-net.com/map/show/default/src/335430.htm>)

¹⁷³ Pricos, fiche (http://kbc-pdf.kbc.be/NG/feed/am/funds/FA/FA_BE0026535543_NL.pdf)

¹⁷⁴ Pricos, fiche (http://kbc-pdf.kbc.be/NG/feed/am/funds/FA/FA_BE0026535543_NL.pdf)

- **Record Top Pension Fund**

Het Record Top Pension Fund, ook het Top Global Pension Fund genoemd, is een pensioenspaarfonds naar Belgisch recht en werd op 19 april 1992 opgericht. Voor het beheer van het pensioenfonds staat de beheersvennootschap TOP-HCC in. Het pensioenfonds had op 31 december 2005 een netto actief van 98,14 miljoen EUR. Het pensioenspaarfonds wordt bewaard door de State Street Bank Europe Ltd. De financiële dienstverlening werd verricht door Bank Corluy en Mercator Bank NV. Door de grote verschuivingen in de financiële wereld zijn beide banken echter gefusioneerd of overgenomen. Bank Corluy vormt nu een onderdeel van de Nederlandse bank ABN Amro en de Mercator bank NV werd overgenomen door Record Bank, die op zijn beurt werd overgenomen door de ING bank. In de praktijk komt het erop neer dat de verantwoordelijkheid voor het fonds bij de banken ABN Amro en ING ligt. Deloitte & Touche bedrijfsrevisoren werden aangeduid als commissaris revisor van het pensioenspaarfonds.^{175 176}

Het pensioenspaarfonds is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen, die op het ogenblik van oprichting van kracht waren en die reeds in 4.2 werden besproken. Het pensioenspaarfonds wordt ondergebracht in risicoklasse vier, waarbij nul het laagste en zes het hoogste risico weergeven. Het pensioenfonds is voor 74,4 % samengesteld uit aandelen en voor 25,6 % uit obligaties en andere liquiditeiten.¹⁷⁷

Tenslotte zijn er aan het pensioenspaarfonds ook kosten verbonden, die enerzijds door de belegger en anderzijds door het fonds worden gedragen. De plaatsingsprovisie bij intrede bedraagt 3 %, bij uitreden moeten er door de belegger geen kosten betaald worden. De beheersvergoeding van het pensioenspaarfonds bedraagt 1 %, de vergoeding voor de

¹⁷⁵ Record Top Pension Fund, fiche
(http://www.recordbank.be/xpedio/groups/internet/@public/@internet/@record/documents/portalcontent/133050_nl.pdf)

¹⁷⁶ Record Top Pension Fund, prospectus
(http://www.abnamro.be/files/pdf/csv/prospectus_record_top_pension_fund_nl.pdf)

¹⁷⁷ Record Top Pension Fund, fiche
(http://www.recordbank.be/xpedio/groups/internet/@public/@internet/@record/documents/portalcontent/133050_nl.pdf)

bewaarder bedraagt 0,065 % en de overige kosten bedragen naar schatting 0,165 %. Al deze kosten zijn ten laste van het netto actief van het pensioenspaarfonds.¹⁷⁸

- **Interbeurs Hermes Pensioenfonds**

Interbeurs Hermes Pensioenfonds werd opgericht op 13 februari 1987. Het is een pensioenspaarfonds naar Belgisch recht en beheerde op 31 december 2005 een kapitaal van 31,523 miljoen EUR. Het pensioenspaarfonds wordt beheerd door de beheervenootschap Beursfondsen-Beheer NV. Dierickx Leys & Cie Effectenbank NV staat in voor de financiële dienstverlening en is daarnaast ook bewaarder van het fonds. Het pensioenspaarfonds wordt verspreid via een verscheidenheid van distributiekanaalen¹⁷⁹. Als commissaris van het fonds heeft men KPMG bedrijfsrevisoren aangesteld.^{180 181}

Het Interbeurs Hermes Pensioenfonds wordt beheerd binnen het kader van de Belgische wetgeving op pensioensparen zoals in 4.2 besproken. Voor 30,95 % is het pensioenspaarfonds samengesteld uit obligaties en liquiditeiten. De overige 69,05 % wordt belegd in aandelen. Van deze aandelen zijn er 64,34 % afkomstig van bedrijven met een beurskapitalisatie van meer dan één miljard EUR, 18,33 % van bedrijven met een beurskapitalisatie van minder dan één miljard EUR en 16,83 % van bedrijven van buiten de Europese Economische Ruimte. Voor wat betreft het risico bevindt het pensioenspaarfonds zich in klasse drie, waarbij klasse nul het laagste en klasse zes het hoogste risico weergeeft.

182 183

¹⁷⁸ Record Top Pension Fund, prospectus

(http://www.abnamro.be/files/pdf/csv/prospectus_record_top_pension_fund_nl.pdf)

¹⁷⁹ Dierickx, Leys & Cie Effectenbank N.V., Bank Degroef N.V., Van de Put & Co Effectenbank, Petercam N.V., Delta Lloyd Securities N.V., Leleux Associated Brokers N.V., Van Glabbeek & C° Beursvennootschap BVBA, Puillaetco Dewaay Private Bankers N.V., Weghsteen & Driegie N.V., Van Moer, Santerre et C° N.V., Mélice & Cie N.V., Bank Delen N.V., Lawaisse Beursvennootschap N.V., Pire & Cie N.V., Van Goolen & C° BVBA, Puillaetco Private Bankers N.V., Delande & Cie N.V., Capital @ Work N.V., BVBA Damien Courtens & Cie, F. Delcour, A. Vancrayebeck et E. Ernould, Société de Bourse BVBA en Leo Stevens & Cie BVBA

¹⁸⁰ Interbeurs Hermes Pensioenfonds, jaarverslag (toegestuurd gekregen na aanvraag)

¹⁸¹ Interbeurs Hermes Pensioenfonds, prospectus (toegestuurd gekregen na aanvraag)

¹⁸² Interbeurs Hermes Pensioenfonds, jaarverslag (toegestuurd gekregen na aanvraag)

¹⁸³ Interbeurs Hermes Pensioenfonds, prospectus (toegestuurd gekregen na aanvraag)

Wanneer men als belegger tot het pensioenspaarfonds wil toetreden, bedraagt de plaatsingsprovisie maximaal 3 %, het is mogelijk om hierover te onderhandelen. Indien men uit het pensioenspaarfonds wil stappen, kan dit kosteloos. Het pensioenspaarfonds zelf draagt ook nog enkele kosten. Voor het beheer is er een vergoeding van 0,75 % en voor de bewaarder bedraagt de vergoeding 0,08 %. Daarnaast is er een belasting van 0,07 % en bedragen de kosten voor de commissaris 2231 EUR. Tenslotte zijn er ook nog andere kosten voor 0,03 %. Al deze kosten worden berekend op basis van het netto actief van het pensioenspaarfonds.^{184 185}

- **Hermes Pensioenfonds**

Het Hermes Pensioenfonds is een pensioenfonds naar Belgisch recht en werd op 13 februari 1987 opgericht. De naamloze vennootschap 'Beursfondsenbeheer NV' staat in voor het beheer van het fonds. Het pensioenspaarfonds vertegenwoordigde op 31 december 2005 een kapitaal van 25,584 miljoen EUR. Bank Delen NV is aangesteld als bewaarder van het pensioenspaarfonds. Daarnaast staat Bank Delen NV samen met Bank J Van Breda & Co NV in voor de financiële dienstverlening en de distributie van het fonds. Als verantwoordelijke commissaris-revisor heeft men de firma KPMG bedrijfsrevisoren aangesteld.^{186 187}

Op een schaal van nul tot zes, waarbij nul het kleinste en zes het grootste risico voorstelt, heeft het Hermes Pensioenfonds een risicograad van drie. De beleggingsstrategie valt binnen het wettelijke kader zoals in 4.2 besproken. Op 31 december 2005 was het Hermes pensioenfonds voor 26 % samengesteld uit obligaties en liquiditeiten en voor 74 % uit aandelen. De beleggingen in aandelen kunnen gerangschikt worden in drie grote categorieën. De aandelen bestaan voor 68,9 % uit aandelen van bedrijven met een beurskapitalisatie van meer dan één miljard EUR, daarnaast zijn er voor 19,1 % aandelen

¹⁸⁴ Interbeurs Hermes Pensioenfonds, jaarverslag (toegestuurd gekregen na aanvraag)

¹⁸⁵ Interbeurs Hermes Pensioenfonds, prospectus (toegestuurd gekregen na aanvraag)

¹⁸⁶ Hermes Pensioenfonds, jaarverslag 2005 (<http://www.delen.be/fundpdf/Jaarverslagen/hermespfnl.pdf>)

¹⁸⁷ Hermes Pensioenfonds, prospectus (<http://www.delen.be/fundpdf/Prospectussen/hpfprospnl.pdf>)

van bedrijven met een beurskapitalisatie van minder dan één miljard en tenslotte zijn er nog voor 12 % aandelen van bedrijven van buiten de Europese economische ruimte.^{188 189}

Er worden bij het pensioenfonds enkele kosten aangerekend aan de personen die tot het pensioenfonds willen toetreden. De provisiekosten bij instap bedragen 3 %, aan het uitstappen zijn in principe geen kosten verbonden. Naast de kosten voor de belegger, zijn er nog kosten die het fonds aan derden moet betalen. De beheersvergoeding bedraagt 0,75 %, de vergoeding voor de bewaarder is 0,10 %, de staat rekent een patrimoniumbelasting van 0,07 % aan en er zijn nog overige kosten voor 0,04 %. Al deze kosten zijn ten laste van het netto actief van het pensioenspaarfonds.^{190 191}

- **Dexia Pension Fund Defensive**

Dexia Pension Fund Defensive is een pensioenspaarfonds naar Belgisch recht en werd opgericht op 10 juli 2004. Het pensioenspaarfonds wordt beheerd door de beheersvennootschap Cordius Advisory NV, maar het beheer van de portefeuille is gedelegeerd aan Dexia Asset Management NV. Het beheerde kapitaal op 31 december 2005 bedroeg 32,639 miljoen EUR. Dexia Bank België NV staat in voor de bewaring van het pensioenspaarfonds en als commissaris heeft men Deloitte bedrijfsrevisoren aangesteld. Voor de financiële dienstverlening en de distributie tenslotte staat Dexia Bank België NV in.^{192 193}

Omwille van de samenstelling van de portefeuille valt dit pensioenspaarfonds in risicoklasse twee, waarbij klasse nul staat voor het laagste risico en klasse zes voor het hoogste risico. Voor de samenstelling van de beleggingsportefeuille volgt men de Belgische regelgeving

¹⁸⁸ Hermes Pensioenfonds, jaarverslag 2005 (<http://www.delen.be/fundpdf/Jaarverslagen/hermespfnl.pdf>)

¹⁸⁹ Hermes Pensioenfonds, prospectus (<http://www.delen.be/fundpdf/Prospectussen/hpfprospnl.pdf>)

¹⁹⁰ Hermes Pensioenfonds, jaarverslag 2005 (<http://www.delen.be/fundpdf/Jaarverslagen/hermespfnl.pdf>)

¹⁹¹ Hermes Pensioenfonds, prospectus (<http://www.delen.be/fundpdf/Prospectussen/hpfprospnl.pdf>)

¹⁹² Dexia Pension Fund Defensive, prospectus (http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0159537696.pdf)

¹⁹³ Dexia Pension Fund Defensive, halfjaarlijks verslag 30 juni 2005 (http://www.dexiainvestor.be/funds/report_semester/HJVPensdef.pdf)

zoals deze in 4.2 besproken is. Omdat dit een defensief pensioenspaarfonds is gaat men uit van een verdeling waarbij men voor 70 % obligaties en voor 30 % aandelen in de portefeuille heeft. In werkelijkheid bedraagt het percentage obligaties en liquiditeiten (respectievelijk 24 % en 45 %) 69 % van het pensioenspaarfonds. De andere 31 % zijn aandelen, van deze 31 % wordt er voor 2,9 % belegd in Belgische aandelen.^{194 195}

Indien men als belegger tot het Dexia Pension Fund Defensive wil toetreden, wordt men geconfronteerd met een plaatsingsprovisie van 3 % bij intrede. Het pensioenspaarfonds zelf heeft op jaarlijkse basis ook een aantal kosten. Voor het beheer van het pensioenspaarfonds is er een vergoeding van 0,90 %, de administratiekosten bedragen 0,08 % en de vergoeding voor de bewaarder bedraagt 0,065 %. Daarnaast is er een jaarlijkse belasting van 0,07 % en zijn er overige kosten van 0,10 %. De kosten voor de commissaris tenslotte bedragen 2500 EUR per jaar. De percentages van de kosten worden berekend op basis van het netto actief van het pensioenspaarfonds.^{196 197}

- **Dexia Pension Fund Dynamic**

Dexia Pension Fund Dynamic, een pensioenspaarfonds naar Belgisch recht, werd opgericht op 3 november 1989. Het fonds wordt beheerd door de beheersvennootschap Cordius Advisory NV. Het beheer van de portefeuille is echter gedelegeerd aan Dexia Asset Management NV. Op 31 december 2005 had het pensioenspaarfonds een kapitaal van 887,494 miljoen EUR. De firma Deloitte Bedrijfsrevisoren is aangesteld als commissaris van het pensioenspaarfonds. Het pensioenspaarfonds wordt beheerd door Dexia België NV. Naast

¹⁹⁴ Dexia Pension Fund Defensive, prospectus
(http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0159537696.pdf)

¹⁹⁵ Dexia Pension Fund Defensive, halfjaarlijks verslag 30 juni 2005
(http://www.dexiainvestor.be/funds/report_semester/HJVpensdef.pdf)

¹⁹⁶ Dexia Pension Fund Defensive, prospectus
(http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0159537696.pdf)

¹⁹⁷ Dexia Pension Fund Defensive, halfjaarlijks verslag 30 juni 2005
(http://www.dexiainvestor.be/funds/report_semester/HJVpensdef.pdf)

het beheren van het fonds staat Dexia België NV ook in voor de financiële dienstverlening en de distributie.^{198 199}

Het pensioenspaarfonds Dexia Pension Fund Dynamic wordt beheerd binnen het kader van de Belgische wetgeving op pensioensparen zoals deze in 4.2 werd besproken. Voor wat betreft het risico bevindt het pensioenspaarfonds zich in klasse drie, waarbij klasse nul het laagste en klasse zes het hoogste risico weergeeft. Op dit ogenblik is het pensioenspaarfonds voor 29 % samengesteld uit obligaties en liquiditeiten. Voor de overige 71 % wordt er belegd in aandelen, waarvan 6,1 % afkomstig van Belgische ondernemingen.^{200 201}

Om tot het Dexia Pension Fund Dynamic toe te treden, is er een plaatsingsprovisie van 3 % bij intrede. Indien men uit het pensioenfonds wenst te stappen, kan men dit doen zonder dat men uittredingskosten moet betalen. Op jaarlijkse basis zijn er ook een aantal kosten die door het pensioenspaarfonds worden gedragen. De beheerder van het pensioenspaarfonds ontvangt een vergoeding van 0,90 %, de administratiekosten bedragen 0,08 % en de vergoeding voor de bewaarder bedraagt 0,065 %. Daarnaast is er een jaarlijkse belasting van 0,07 % en zijn er overige kosten van 0,10 %. De commissaris tenslotte moet men jaarlijks een bedrag betalen van 2500 EUR. De kosten die het pensioenspaarfonds moet betalen worden berekend op basis van het netto actief van het fonds.^{202 203}

¹⁹⁸ Dexia Pension Fund Dynamic, halfjaarlijks verslag 30 juni 2005
(http://www.dexiainvestor.be/funds/report_semester/HJVpensdyn.pdf)

¹⁹⁹ Dexia Pension Fund Dynamic, prospectus
(http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0159537696.pdf)

²⁰⁰ Dexia Pension Fund Dynamic, halfjaarlijks verslag 30 juni 2005
(http://www.dexiainvestor.be/funds/report_semester/HJVpensdyn.pdf)

²⁰¹ Dexia Pension Fund Dynamic, prospectus
(http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0159537696.pdf)

²⁰² Dexia Pension Fund Dynamic, halfjaarlijks verslag 30 juni 2005
(http://www.dexiainvestor.be/funds/report_semester/HJVpensdyn.pdf)

²⁰³ Dexia Pension Fund Dynamic, prospectus
(http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0159537696.pdf)

- **Fortis B Pension Fund**

Het pensioenspaarfonds Fortis B Pension Fund wordt ook verhandeld onder de naam AXA B Pension Fund. Het is een pensioenspaarfonds naar Belgisch recht. Het pensioenspaarfonds werd opgericht op 1 februari 1987 en het totale actief bedraagt momenteel 2,967 miljard EUR. Het pensioenspaarfonds wordt beheerd door Interselex NV, maar het beheer van de beleggingsportefeuille is gedelegeerd aan Fortis Investment Management NV. Voor de administratie wordt er een beroep gedaan op Fastnet Belgium NV. De financiële dienstverlening en de bewaring van het pensioenspaarfonds zijn in handen van Fortis Bank NV. Het Fortis B Pension Fund wordt verdeeld via een aantal distributienetten van diverse financiële instellingen²⁰⁴. Daarnaast wordt het pensioenspaarfonds ook nog verdeeld onder de naam Axa B Pension Fund via AXA Bank. Als commissaris van het fonds heeft men PriceWaterhouseCoopers revisors aangesteld.^{205 206 207}

Op een schaal van nul tot zes, waarbij nul het kleinste en zes het grootste risico voorstelt, heeft het Fortis B Pension Fund een risicograad van drie. De beleggingsstrategie valt binnen het wettelijke kader zoals in 4.2 werd besproken. Als algemene richtlijn streeft men naar een verdeling van 60 % aandelen en 40 % obligaties. In de realiteit bestaat het fonds voor 60,9 % uit aandelen, waarvan 23,9 % Belgische aandelen, en voor 39,1 % uit obligaties en liquiditeiten.^{208 209}

Aan het pensioenspaarfonds zijn er tenslotte ook kosten verbonden, die enerzijds door de belegger en anderzijds door het fonds worden gedragen. De plaatsingsprovisie bij intrede

²⁰⁴ Fortis Bank, AGF Belgium Bank, Dexia Bank, Bank Degroof, Delta Lloyd Bank, Citibank Belgium, Eural, Petercam, Puilaetco G.C.V., Realbank, Record Bank, Ethias Bank en VDK Spaarbank

²⁰⁵ Fortis B Pension Fund, fiche (http://www2.fortisbank.com/checkurl.asp?dir=/beleggers/prodfich/FBPF_83_NLD.pdf)

²⁰⁶ Fortis B Pension Fund, halfjaarlijks verslag (http://www2.fortisbank.com/checkurl.asp?dir=/beleggers/prospect/FBPF_REPA_DUT_050630.pdf)

²⁰⁷ Fortis B Pension Fund, prospectus (http://www2.fortisbank.com/checkurl.asp?dir=/beleggers/prospect/FOBPEF_FP_DUT_BE.pdf)

²⁰⁸ Fortis B Pension Fund, fiche (http://www2.fortisbank.com/checkurl.asp?dir=/beleggers/prodfich/FBPF_83_NLD.pdf)

²⁰⁹ Fortis B Pension Fund, prospectus (http://www2.fortisbank.com/checkurl.asp?dir=/beleggers/prospect/FOBPEF_FP_DUT_BE.pdf)

bedraagt 3 %, bij uitreden moeten er door de belegger geen kosten betaald worden. De beheersvergoeding van het pensioenspaarfonds bedraagt 0,63 % en de vergoeding voor de bewaarder bedraagt 0,05 %. De administratiekosten bedragen 0,05 % en de jaarlijkse vergoeding van de commissaris bedraagt 2850 EUR. Daarnaast is er nog een belasting van 0,07 % en overige kosten voor 0,02 %. Al deze kosten zijn ten laste van het netto actief van het pensioenspaarfonds.^{210 211}

- **Star Fund**

Star Fund is een pensioenspaarfonds naar Belgisch recht en werd opgericht op 15 januari 1987. Het fonds wordt beheerd door de beheersvennootschap S.F. Management NV en het totale kapitaal van het pensioenspaarfonds bedraagt 3,064 miljard EUR. Het pensioenspaarfonds wordt bewaard door Dexia Bank NV. Voor de distributie en de financiële dienstverlening staan ING België NV en Dexia Bank NV in. Ernst & Young Bedrijfsrevisoren is aangesteld als de verantwoordelijke commissaris.^{212 213}

Voor het beheer van het pensioenspaarfonds volgt men de Belgische wetgeving op de pensioenspaarfonds zoals deze in 4.2 werd besproken. Het pensioenspaarfonds valt in risicoklasse drie, waarbij klasse nul het laagste en klasse zes het hoogste risico voorstelt. Het pensioenspaarfonds is voor 35,1 % samengesteld uit obligaties en liquiditeiten en voor de andere 64,9 % uit aandelen. Binnen het aandelengedeelte is een percentage van 30,4 % belegd in aandelen van Belgische ondernemingen.^{214 215}

Wanneer men als belegger tot het pensioenspaarfonds wil toetreden, bedraagt de plaatsingsprovisie bij instap 3 %. Indien men uit het pensioenspaarfonds wil stappen, kan

²¹⁰ Fortis B Pension Fund, halfjaarlijks verslag (http://www2.fortisbank.com/checkurl.asp?dir=/beleggers/prospect/FBPF_REPA_DUT_050630.pdf)

²¹¹ Fortis B Pension Fund, prospectus (http://www2.fortisbank.com/checkurl.asp?dir=/beleggers/prospect/FOBPEF_FP_DUT_BE.pdf)

²¹² Star Fund, prospectus (http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0026510298.pdf)

²¹³ Star Fund, jaarverslag (http://www.dexiainvestor.be/funds/report_year/JVstarfund.pdf)

²¹⁴ Star Fund, prospectus (http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0026510298.pdf)

²¹⁵ Star Fund, jaarverslag (http://www.dexiainvestor.be/funds/report_year/JVstarfund.pdf)

dit volledig kosteloos. Het pensioenspaarfonds zelf draagt ook nog enkele kosten. Er is een vergoeding van 1 % voor het beheer, daarnaast is er een belasting van 0,07 %. De kosten ten laste van het pensioenspaarfonds worden berekend op basis van het netto actief van het pensioenspaarfonds.^{216 217}

- **Accent Pension fund**

Accent Pension Fund is een pensioenspaarfonds naar Belgisch recht en werd opgericht op 13 februari 1987. Het kapitaal van het pensioenspaarfonds bedroeg op 31 december 2005 32,674 miljoen EUR. De beheersvennootschap Beursfondsen-Beheer NV staat in voor het beheer van het fonds, de administratie en de boekhouding. De firma KPMG is aangesteld als commissaris van het pensioenspaarfonds. SG Bank de Maertelaere NV is de bewaarder van het fonds. Het beheer van de beleggingsportefeuille is eveneens een verantwoordelijkheid van SG Bank de Maertelaere NV. Voor de financiële dienstverlening en de distributie van het fonds kan men terecht bij SG Bank de Maertelaere NV en VDK Spaarbank.^{218 219}

Het pensioenspaarfonds wordt beheerd volgens de Belgische regelgeving zoals deze in 4.2 reeds werd besproken. Momenteel bestaat het fonds voor 74,7 % uit aandelen en voor de overige 25,3 % uit obligaties en liquiditeiten. Het risico van het pensioenspaarfonds bedraagt drie waarbij nul het laagste en zes het hoogste risico weergeeft.²²⁰

Aan de toetreding tot het pensioenspaarfonds is er een plaatsingsprovisie van 2 % verbonden. Indien men uit het fonds wenst te stappen, zijn er geen kosten waar men rekening mee moet houden. Naast kosten ten laste van de belegger zijn er ook nog kosten ten laste van het netto-kapitaal van het pensioenspaarfonds. De beheerskosten van de beleggingsportefeuille bedragen 0,7 % en de administratiekosten bedragen 0,1 %. Aan de

²¹⁶ Star Fund, prospectus (http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0026510298.pdf)

²¹⁷ Star Fund, jaarverslag (http://www.dexiainvestor.be/funds/report_year/JVstarfund.pdf)

²¹⁸ Accent Pension fund, prospectus (<http://www.sqbdm.be/nl/content/pension.pdf>)

²¹⁹ Accent Pension fund, jaarverslag
(<http://www.sqbdm.be/nl/content/fondsen/jaarverslag/jaarverslagAccentPensionFund2005.pdf>)

²²⁰ Accent Pension fund, technische fiche (http://www.vdk.be/producten/beleggen/accent/Pension_Fund.pdf)

commissaris is er een bedrag van 2 231 EUR verschuldigd, de bewaarder ontvangt een vergoeding van 0,1 %. Tenslotte is er nog een belasting van 0,07 % en zijn er nog andere kosten voor 0,1 %.^{221 222}

- **Argenta Pensioenspaarfonds**

Argenta Pensioenspaarfonds is een pensioenspaarfonds naar Belgisch recht. Het pensioenspaarfonds werd opgericht op 31 december 1999 en beheerde op 31 december 2005 een kapitaal van 102 miljoen EUR. Het fonds wordt beheerd door de beheersvennootschap Argenta Fondsenbeheer NV. De administratie en het beheer van de beleggingsportefeuille werd gedelegeerd aan Petercam NV. Voor de financiële dienstverlening en de distributie is Argenta Spaarbank NV verantwoordelijk. De bewaring van het pensioenfonds is in handen van ING België NV en de verantwoordelijke commissaris is Deloitte Bedrijfsrevisoren.^{223 224}

Het pensioenspaarfonds wordt beheerd binnen het wettelijk kader in verband met pensioensparen zoals besproken in 4.2. Wat betreft het risico bevindt het Argenta Pensioenspaarfonds zich in klasse drie. Hierbij stelt categorie nul het laagste en categorie zes het hoogste risico voor. Het pensioenspaarfonds is voor 77,66 % samengesteld uit aandelen en voor de overige 22,34 % uit obligaties. De aandelen bestaan voor 27 % uit aandelen van bedrijven met een beurskapitalisatie van minder dan één miljard EUR en voor 67 % uit aandelen van bedrijven met een beurskapitalisatie van meer dan één miljard EUR. Voor de overige 6 % belegt men in aandelen van bedrijven buiten De Europese Economische Ruimte.^{225 226}

²²¹ Accent Pension fund, prospectus (<http://www.sgbdm.be/nl/content/pension.pdf>)

²²² Accent Pension fund, jaarverslag (<http://www.sgbdm.be/nl/content/fondsen/jaarverslag/jaarverslagAccentPensionFund2005.pdf>)

²²³ Argenta Pensioenspaarfonds, jaarverslag (http://www.argenta.be/NR/rdonlyres/165D6990-FBD6-4762-B52D-935E658C03B5/0/nl_jaarverslag_ARPE_051231.pdf)

²²⁴ Argenta Pensioenspaarfonds, prospectus (http://www.argenta.be/NR/rdonlyres/DB5A075B-D665-4DA9-B2DA-6E7FE3908161/0/nl_ARPE_prospectus_060114.pdf)

²²⁵ Argenta Pensioenspaarfonds, jaarverslag (http://www.argenta.be/NR/rdonlyres/165D6990-FBD6-4762-B52D-935E658C03B5/0/nl_jaarverslag_ARPE_051231.pdf)

²²⁶ Argenta Pensioenspaarfonds, prospectus (http://www.argenta.be/NR/rdonlyres/DB5A075B-D665-4DA9-B2DA-6E7FE3908161/0/nl_ARPE_prospectus_060114.pdf)

Indien men als belegger in het pensioenspaarfonds wil stappen, dient er geen plaatsingsprovisie betaald te worden. Ook indien men uit het fonds wenst te stappen, zullen er geen kosten worden aangerekend. Het pensioenspaarfonds zelf moet jaarlijks een aantal kosten dragen. De algemene vergoeding voor het beheer bedraagt 1,2 %, de bewaarder ontvangt 3718 EUR + 0,05 %. Tenslotte zijn er nog andere kosten voor 0,0075 %.^{227 228}

4.4.2 Het rendement, het risico en de kosten van de pensioenspaarfondsen

In het volgende deel wordt er een vergelijking gemaakt tussen de verschillende pensioenspaarfondsen. Eerst wordt het risico van de verschillende pensioenspaarfondsen met elkaar vergeleken, vervolgens worden de kosten van de verschillende pensioenspaarfondsen vergeleken en tenslotte wordt het rendement van de verschillende pensioenspaarfondsen bekeken.

²²⁷ Argenta Pensioenspaarfonds, jaarverslag (http://www.argenta.be/NR/rdonlyres/165D6990-FBD6-4762-B52D-935E658C03B5/0/nl_jaarverslag_ARPE_051231.pdf)

²²⁸ Argenta Pensioenspaarfonds, prospectus (http://www.argenta.be/NR/rdonlyres/DB5A075B-D665-4DA9-B2DA-6E7FE3908161/0/nl_ARPE_prospectus_060114.pdf)

- **Het risico van de pensioenspaarfondsen**

Tabel 2: het synthetisch risico van de verschillende pensioenspaarfondsen

Pensioenspaarfondsen	risico
Pricos Defensive	2
Dexia Pension Fund Defensive	2
Metropolitan Rentastro	3
Fortis B Pension Fund	3
Interbeurs Hermes Pensioenfonds	3
Hermes Pensioenfonds	3
Star Fund	3
Accent Pension Fund	3
Pricos	3
Dexia Pension Fund Dynamic	3
Argenta Pensioenspaarfonds	3
Record Top Pension Fund	4

Bron: combinatie van verschillende bronnen²²⁹

De synthetische risico-indicator geeft een aanduiding van het risico dat verbonden is aan de belegging in een ICB²³⁰ of in een ICB-compartiment. Voor ICB's zijn er 7 risicoklassen. De risico's worden in klassen ingedeeld op basis van de berekening van de standaardafwijking op jaarbasis van de rendementen tijdens de voorbije 5 jaar of voor een minder lange periode indien de instelling voor collectieve belegging nog geen 5 jaar bestaat. De betrokken rendementen worden berekend op basis van de netto-inventariswaarde van de instelling voor collectieve belegging, vastgesteld op maandelijkse basis en worden uitgedrukt in EUR. De risicoklasse van een instelling voor collectieve beleggingen wordt vastgelegd op basis van de rendementen tijdens de voorbije 5 jaar van een benchmark, die aansluit bij de beleggingen zoals aangekondigd in het prospectus.²³¹

²²⁹ Tabel gecreëerd uit verzameling van verschillende reeds genoemde prospectussen, jaarverslagen en fiches

²³⁰ Instelling voor collectieve beleggingen

²³¹ Methodologie voor de risicoberekening van ICB's (<http://www.cbfa.be/nl/publications/stu/pdf/study21.pdf>)

Er zijn 7 risicoklassen, die door de BEAMA²³² en de CBFA²³³ in gezamenlijk overleg als volgt gedefinieerd werden:

- klasse 0 : de standaardafwijking ligt tussen 0 en 2,5 %
- klasse 1 : de standaardafwijking ligt tussen 2,5 % en 5 %
- klasse 2 : de standaardafwijking ligt tussen 5 % en 10 %
- klasse 3 : de standaardafwijking ligt tussen 10 % en 15 %
- klasse 4 : de standaardafwijking ligt tussen 15 % en 20 %
- klasse 5 : de standaardafwijking ligt tussen 20 % en 30 %
- klasse 6 : de standaardafwijking ligt boven 30 %

In de uitgifteprospectussen (voorstelling van het compartiment) wordt de risicoklasse vermeld. In een voetnoot wordt de betekenis ervan toegelicht. De geldende risicoklassen worden eveneens in de (half)jaarverslagen van de ICB's opgenomen. De risicoklasse kan in de loop van de tijd evolueren. Als gevolg van de gestegen marktvolatiliteit, bijvoorbeeld, kan het risicoprofiel van de ICB's effectief verhogen. De risicoklasse dient aangepast te worden indien een ICB-compartiment gedurende twee opeenvolgende semestriële berekeningen in een andere risicoklasse scoort dan de oorspronkelijk toegekende. De aangepaste klasse dient opgenomen in de (half)jaarverslagen en desgevallend in het uitgifteprospectus van de ICB's.²³⁴

In de voorgaande tabel kan men vaststellen dat het Pricos Defensive en het Dexia Pension Fund Defensive een risicograad van twee hebben. Deze twee specifieke pensioenspaarfondsen voeren een defensiever beleggingsbeleid dan de andere pensioenspaarfondsen. Beide fondsen zijn recentelijk opgericht en spelen in op het slechte beursklimaat van enkele jaren geleden. Buiten de twee defensieve fondsen hebben alle andere pensioenspaarfondsen een risicograad van drie. De enige uitzondering hierop vormt het Record Top Pension Fund wat een risicograad van vier heeft. Dit hogere risico is te

²³² Belgische Vereniging van Asset Managers

²³³ Commissie voor het bank- en financiewezen

²³⁴ Methodologie voor de risicoberekening van ICB's (<http://www.cbfa.be/nl/publications/stu/pdf/study21.pdf>)

verklaren door een groter percentage aandelen in de portefeuille, wat leidt tot een hoger risico.

- **De kosten van de pensioenspaarfonds**

Tabel 3: de kosten verbonden aan de pensioenspaarfonds

Pensioenspaarfonds	kosten fonds	netto-actief	totale kosten	instapkosten
Argenta Pensioenspaarfonds	1,258%	102.059.016	1.283.429	0%
Metropolitan Rentastro	0,820%	449.800.000	3.688.360	3%
Interbeurs Hermes Pensioenfonds	0,930%	31.523.570	293.192	3%
Record Top Pension Fund	1,230%	98.140.000	1.207.122	3%
Fortis B Pension Fund	0,820%	2.967.040.000	24.329.757	3%
Pricos	1,180%	2.716.839.564	32.058.737	2%
Star Fund	1,070%	3.064.000.000	32.784.800	3%
Accent Pension Fund	1,070%	30.674.479	328.239	2%
Dexia Pension Fund Dynamic	1,215%	887.494.995	10.783.089	3%
Hermes Pensioenfonds	0,960%	25.584.936	245.615	3%
Dexia Pension Fund Defensive	1,215%	32.638.659	396.585	3%
Pricos Defensive	1,080%	71.430.858	771.483	2%

Bron: combinatie van verschillende bronnen²³⁵

Voor de berekening van de kosten per pensioenspaarfonds zijn de commissariskosten verrekend als een percentage van het netto actief. Wanneer men de kosten met elkaar vergelijkt, kan men zien dat het Metropolitan Rentastro en het Fortis B Pension Fund de laagste jaarlijkse kost aanrekenen op het netto-actief van het pensioenspaarfonds. Daarnaast scoren het Interbeurs Hermes Pensioenfonds en het Hermes Pensioenfonds ook niet slecht. Het Argenta Pensioenspaarfonds scoort het minst goed voor wat betreft de jaarlijkse kosten op het netto-actief. Ook het Dexia Pension Fund Dynamic, het Dexia Pension Fund Defensive en het Record Top Pension Fund rekenen jaarlijks vrij hoge kosten aan. Hiertegenover staat wel dat het Argenta Pensioenspaarfonds geen kosten aanrekenen wanneer men tot het fonds wil toetreden. Het Accent Pension Fund, het Pricos Defensive en het Pricos pensioenspaarfonds rekenen een kost een van twee procent bij instap. De overige pensioenspaarfonds rekenen een instapkost van drie procent aan. Bij enkele

²³⁵ Tabel gecreëerd uit verzameling van verschillende al genoemde prospectussen, jaarverslagen en fiches

pensioenspaarfonds zou het mogelijk zijn om te onderhandelen over de plaatsingsprovisie, maar hierover zijn geen concrete cijfers beschikbaar.

- **Het rendement van de pensioenspaarfonds**

Tabel 4: Het rendement van de pensioenspaarfonds

Pensioenspaarfonds	rendement 1 j	rendement 3 j	rendement 5 j	rendement 10 j	startkoers	huidige koers
Argenta Pensioenspaarfonds	24,80%	80,40%	44,80%	-	50,00	82,86
Metropolitan Rentastro	21,50%	63,40%	32,60%	179,50%	24,79	156,70
Fortis B Pension Fund	20,40%	53,60%	30,20%	143,80%	24,79	119,35
Record Top Pension Fund	19,40%	67,00%	20,20%	142,80%	24,79	85,98
Interbeurs Hermes Pensioenfonds	19,05%	54,80%	27,10%	160,80%	24,79	129,70
Pricos	18,36%	54,20%	26,80%	166,20%	49,58	283,36
Dexia Pension Fund Dynamic	17,11%	41,20%	14,60%	140,20%	24,79	96,91
Accent Pension Fund	16,73%	53,40%	17,50%	107,80%	49,58	201,75
Star Fund	16,60%	48,30%	27,00%	164,20%	24,79	128,83
Hermes Pensioenfonds	15,75%	50,40%	23,50%	143,10%	24,79	123,19
Pricos Defensive	11,04%	-	-	-	50,00	62,95
Dexia Pension Fund Defensive	8,59%	-	-	-	75,00	82,03
Gemiddeld rendement	17,44%	56,67%	26,43%	149,82%		
Gemiddeld rendement/jaar		18,89%	5,29%	14,98%		

Bron: combinatie van verschillende bronnen

²³⁶ ²³⁷ ²³⁸

Het Argenta Pensioenspaarfonds realiseerde het hoogst rendement op één jaar met 24,80 % ook het Metropolitan Rentastro en het Fortis B Pension Fund presteren goed op één jaar. Van de gewone pensioenspaarfonds halen het Accent Pension Fund, het Star Fund en vooral het Hermes Pensioenfonds een relatief laag rendement op één jaar. De twee defensieve pensioenspaarfonds behalen duidelijk een lager rendement, wanneer men echter de samenstelling van deze fondsen in gedachte houdt is dit echter logisch. Voor deze fondsen zijn er ook geen gegevens beschikbaar voor het rendement op drie, vijf en tien jaar omdat deze toen nog niet opgericht waren.

Op drie jaar kan men zien dat Het Argenta Pensioenspaarfonds, het Record Top Pension Fund en het Metropolitan Rentastro pensioenspaarfonds het best presteren. Het Hermes pensioenspaarfonds, Het Star fund en het Dexia Pension Fund Dynamic halen de laagste

²³⁶ Tabel gecreëerd uit verzameling van verschillende al genoemde prospectussen, jaarverslagen en fiches

²³⁷ De Morgen, Jong geleerd is oud gedaan, 03/12/2005, pg.7

²³⁸ De Standaard, 12 pensioenspaarfonds: alle 12 even goed?, 22/11/2005, pg.6

rendementen op drie jaar. Op vijf jaar rendeert het Argenta Pensioenspaarfonds eveneens het best gevolgd door het Metropolitan Rentastro en het Fortis B Pension Fund. Het minst goed presteren het Record Top Pension Fund, het Accent Pension Fund en het Dexia Pension Fund Dynamic. Op tien jaar tenslotte kan men zien dat het Metropolitan Rentastro, het Pricos en het Star Fund pensioenspaarfonds het best presteren. Het Record Top Pension Fund, het Dexia Pension Fund Dynamic en het Accent Pension Fund scoren het slechtst op tien jaar. Hierbij moet wel vermeld worden dat het Argenta Pensioenspaarfonds nog geen tien jaar bestaat en bijgevolg niet opgenomen is voor wat betreft het rendement op tien jaar.

Om te besluiten kan men stellen dat het Argenta Pensioenspaarfonds en het Metropolitan Rentastro pensioenspaarfonds over het algemeen het hoogste rendement halen. De pensioenspaarfonds die dan weer voortdurend een lager rendement dan het gemiddelde behalen zijn het Dexia Pension Fund Dynamic en het Accent Pension fund.

Tenslotte is het ook nog noodzakelijk om te vermelden dat de twee defensieve pensioenspaarfonds niet in de rendementsbespreking behandeld worden. Vanwege het defensieve karakter beleggen deze fondsen voor het grootste deel in obligaties. Omwille van deze samenstelling ligt het rendement in een positief beursklimaat merklijk lager. Indien er zich een negatief beursklimaat voordoet zullen deze fondsen echter beter scoren. Van de twee defensieve pensioenspaarfonds scoorde het Pricos Defensive pensioenspaarfonds het best met een rendement van 11,04 %.

- **Beheer van de twee best presterende en de twee slechts presterende pensioenspaarfonds**

Argenta Pensioenspaarfonds

Dankzij de omvang van het fonds kon het Argenta Pensioenspaarfonds een opportunistische beleggingspolitiek volgen. Vanuit hun bottom-up benadering selecteerde men aandelen die niet alleen kaderen binnen de gevolgde thema's, maar die ook in het kader van

pensioensparen de beste performance neerzetten. In dit opzicht is er beslist om de Belgische ideeën, naar aanleiding van de wettelijke wijzigingen, niet overboord te gooien. De positie in Europese aandelen heeft men geleidelijk verder opgebouwd. Ongeveer 42% van de aandelen waren Europese aandelen op het einde van 2005. Een ander aspect waaruit de actieve en opportunistische beheersstijl blijkt, is de sterke onderweging van het obligatiegedeelte in de portefeuille. Men heeft resoluut gekozen voor aandelen boven obligaties. Teneinde een deel van de voorsprong ten opzichte van onze concurrenten, die de laatste jaren is opgebouwd te consolideren, heeft men geprofiteerd van de rentestijgingen in oktober om de obligatiepositie weer op te trekken.²³⁹

Metropolitan Rentastro

Inflatie en de voorzichtige commentaren van de centrale banken hebben gewogen op de aandelen en de obligaties in oktober, maar de markten leefden sterk op dankzij de positieve economische gegevens, de mooie winsten, de sterke bedrijfsactiviteit en de lagere olieprijs. De aandelen presteerden beter dan de obligaties over deze periode. Omdat men een rally verwachtte op het einde van het jaar, verhoogde men de overweging voor aandelen in november. Eind november schroefde men de blootstelling aan aandelen terug en verminderde men de onderweging voor obligaties.²⁴⁰

Dexia Pension fund Dynamic

Dexia Pension Fund Dynamic streeft naar een groei van het kapitaal op lange termijn. Daartoe belegt men in een gediversifieerde portefeuille van aandelen (70%) en obligaties (30%). Bijna 80% van het aandelengedeelte is belegd in Europese waarden. Het macro-economische klimaat in 2005 was goed, wat in combinatie met de lage rentestand voor ideale omstandigheden op de aandelenmarkten zorgde. De grote Europese aandelen boekten een mooie winst in het zog van de financiële waarden, de ondernemingen die diensten verlenen aan openbare besturen en de olieconcerns. Toch werden ook de kleinste kapitalisaties opwaarts meegesleurd met een golf van fusies en acquisities. Wat de internationale aandelen aangaat, stagneerde de Amerikaanse markt ietwat, maar kon dankzij

²³⁹ Op basis van toegestuurde informatie en het jaarverslag van Argenta pensioenspaarfonds

²⁴⁰ Op basis van toegestuurde informatie en het jaarverslag van Metropolitan Rentastro

de stijging van de dollar ten opzichte van de euro toch een behoorlijk rendement worden opgetekend. Geheel onverwacht bleef de rente laag ondanks de positieve groei en een hogere inflatie als gevolg van de hoge grondstoffenprijzen. Na de Federal Reserve zette nu ook de Europese Centrale Bank het licht op groen voor een verhoging van de rentevoeten. Zo trok de Europese Centrale Bank begin december haar beleidsrente op met 25 basispunten. Binnen het fonds werd de overweging inzake looptijd dan ook tot een meer neutraal niveau teruggeschroefd.²⁴¹

Hermes Pensioenspaarfonds

De mindere prestatie tijdens het vorige jaar was voornamelijk te wijten aan het feit dat de looptijd van de obligatieportefeuille eerder aan de lage kant lag vergeleken met de concurrenten. Voor het aandelengedeelte wenste men voornamelijk te beleggen in kwaliteits aandelen met een hoog dividendrendement. Al deze factoren hebben er voor gezorgd dat het rendement voor 2005 lager uitkwam dan onze vergelijkbare concurrenten, maar zal ook zorgen voor een betere prestatie dan de concurrenten in 2006. Het doel van Hermes Pensioenspaarfonds is niet om excessieve returns te bekomen in positieve of negatieve zin. Maar een return te bekomen die tot de betere hoort op lange termijn door elk jaar een consistente return te hebben in plaats van een grillige return welke het ene jaar tot de top hoort en het volgende jaar bij de slechtste.²⁴²

4.5 De pensioenspaarverzekeringen

De pensioenspaarverzekering is een bijzonder type van de individuele levensverzekering waarbij de stortingen jaarlijks 780 EUR bedragen. Op het jaarlijks te storten bedrag na volgt de pensioenspaarverzekering in grote lijnen de regels van de klassieke levensverzekering. Men ontvangt een gewaarborgde rente op het gestorte kapitaal met een wettelijk maximum van 3,75 %. Momenteel geven de meeste verzekeringsmaatschappijen een gewaarborgd

²⁴¹ Op basis van toegestuurde informatie en het jaarverslag van Dexia Pension Fund Dynamic

²⁴² Op basis van toegestuurde informatie en het jaarverslag van Hermes Pensioenspaarfonds

rendement tussen 2,75 % en 3,25 %, aangevuld met een eventuele winstdeelname of bonus.^{243 244}

Tussen de verschillende pensioenspaarverzekeringen is er weinig verschil op het vlak van de opbouw en de rente. Bijgevolg zullen de verschillende pensioenspaarverzekeringen niet in detail besproken worden. Er wordt enkel een vergelijking gemaakt tussen de opbrengsten van de verschillende levensverzekeringen, aangezien de pensioenspaarverzekering een speciale vorm is van de levensverzekering. Bij levensverzekeringen kan men kiezen tussen een klassieke en een flexibele levensverzekering. Bij een klassieke levensverzekering is er een jaarlijks vast bedrag, terwijl men bij een flexibele levensverzekering zelf beslist hoeveel en wanneer men de premies wil betalen. Men kan dus zonder probleem een jaar overslagen indien men dit wenst. In de onderstaande tabel ziet men het rendement van de verschillende levensverzekeringen op de markt. Het gaat hier over het rendement van de klassieke levensverzekering en niet van de flexibele levensverzekering.

²⁴³ Cash, dossier levensverzekeringen
(<http://www.cash.be/dossiers/levensverzekeringen/levensverzekeringen.asp>)

²⁴⁴ Cash (trends), 24/08/2005, pg. 67-69

Tabel 5: rendement klassieke levensverzekering

pensioenspaarverzekeringen	rendement 2005 (zonder bonus)	rendement 2004 (met bonus)	rendement 2003 (met bonus)	rendement 2002 (met bonus)
Afer	3,51%	4,75%	5,05%	5,30%
Dexia Insurance	3,30%	4,25%	4,45%	5,00%
AGF Belgium	3,25%	3,25%	3,50%	4,00%
AXA Belgium	3,25%	3,25%	3,25%	4,00%
Swiss Life	3,25%	3,25%	4,00%	3,25%
Fidea	3,25%	3,40%	3,70%	4,05%
Vivium	3,25%	4,00%	4,25%	3,75%
Wintherthur	3,25%	4,00%	4,25%	4,25%
P&V Verzekeringen	3,25%	4,25%	4,50%	4,75%
Generali Belgium	3,25%	4,55%	4,60%	4,75%
ING Belgium	3,00%	4,00%	4,40%	5,05%
Beroepskrediet-BKCP	3,00%	5,00%	5,25%	5,85%
Nateus	2,75%	3,50%	3,25%	4,50%
Ethias	2,75%	4,25%	4,75%	5,30%
Federale	2,75%	4,50%	4,75%	5,00%
AP/DVV Verzekeringen	2,50%	4,10%	4,05%	4,80%
KBC-CNC	2,50%	4,50%	4,00%	4,50%
gemiddeld rendement	3,06%	4,05%	4,24%	4,59%

Bron: Cash klapper Pensioen, December 2005

In de bovenstaande tabel is er voor het jaar 2005 nog geen bonus aan het vast gewaarborgd rendement toegevoegd omdat deze cijfers nog niet beschikbaar zijn. Voor wat betreft het gewaarborgde rendement scoort Afer het best en scoren AP/DVV en KBC-CNC het slechtst. Indien men naar de cijfers van de voorbije jaren kijkt waar de bonus wel in is mee geteld, scoort Afer nog steeds goed maar Beroepskrediet-BKCP scoort lichtjes beter. Hoewel de gewaarborgde rentevoet bij AGF Belgium, AXA Belgium en Swiss Life niet lager is, merkt men toch dat deze in combinatie met de bonus toch het minst goed scoren. De levensverzekering van Nateus tenslotte heeft geen hoge gewaarborgde rentevoet en scoort ook in combinatie met de bonus slecht.

4.6 Keuze van het type pensioensparen

In de literatuur over pensioensparen kan men terug vinden, dat men best kiest voor de verzekeringsvariant indien de looptijd minder dan tien jaar bedraagt. Bij een looptijd van

meer dan tien jaar kiest men het best voor een pensioenspaarfonds. Als reden wordt opgegeven dat het beleggen in aandelen over een periode van tien jaar een hoger rendement geeft dan de vaste opbrengst van de pensioenspaarverzekeringen. De koersschommelingen zullen op een langere periode immers kleiner zijn, aangezien de meeste aandelen op de lange termijn voortdurend stijgen.

Indien men in tabel 4 het gemiddelde rendement per jaar van de pensioenspaarfonds bekijkt, ziet men een rendement van 18,89 % op drie jaar, een rendement van 5,29 % op vijf jaar en een rendement van 14,98 % op tien jaar. Wanneer men dit vergelijkt met de cijfers van de levensverzekeringen in tabel 5, kan men zien dat de best presterende verzekering een rendement met bonus van rond vijf procent haalt. Aangezien men bij de verzekeringen geen risico loopt, was het de laatste vijf jaar het voordeligst om een pensioenspaarverzekering te hebben. Op tien jaar was het echter zinvol om een pensioenspaarfonds te hebben, aangezien het rendement aanzienlijk hoger was dan vijf procent. Om de risico's een beetje af te vlakken, indien men op een kortere termijn toch kiest voor een pensioenspaarfonds, kan men in een defensief pensioenspaarfonds beleggen.

Het is echter mogelijk dat de pensioenspaarfonds op vijf jaar beter presteren dan de pensioenspaarverzekeringen, maar algemeen wordt als norm genomen: minder dan tien jaar verzekering, meer dan tien jaar spaarfonds. Op deze manier worden de grootste risico's afgevlakt door een voldoende lange beleggingsperiode.

5. Besluit

Indien men aan pensioensparen wenst te doen, kan men kiezen tussen enkele formules. Men kan beslissen om een pensioenspaarverzekering te nemen of te beleggen in een pensioenspaarfonds. Beide formules van pensioensparen komen in aanmerking voor een belastingvermindering. Voor het aanslagjaar 2005 kan men een bedrag van 780 EUR in mindering brengen van het bedrag voor de berekening van de personenbelasting.

Bij de pensioenspaarverzekering is er een gewaarborgd minimumrendement, eventueel aangevuld met een variabele winstdeelnamen of een bonus. Bij de pensioenspaarfondsen heeft men geen rendementswaarborg en is er dus geen enkele vorm van zekerheid over het rendement. Het is dan ook belangrijk dat men rekening houdt met de duur van het pensioensparen alvorens men beslist over één van beide vormen.

Over het algemeen stelt men dat er bij een looptijd van minder dan tien jaar best wordt gekozen voor een pensioenspaarverzekering. De best presterende pensioenspaarverzekering van de voorbije jaren was Beroepskrediet-BKCP. Deze pensioenspaarverzekering garandeert een gewaarborgde rentevoet van 3 % en daarbovenop was er de voorbije jaren een bonus van om en bij de 2 %. In totaal zal men dus een rendement van 5 % ontvangen op de gestorte premies.

Indien de looptijd van de belegging meer dan tien jaar bedraagt, kiest men het best voor een pensioenspaarfonds. Het voorbije jaar presteerde het Argenta Pensioenspaarfonds het beste met een rendement van 24,80 %. Daarnaast presteerde het pensioenspaarfonds ook het best op drie en op vijf jaar met een rendement van 80,40 % op drie en 44,80 % op vijf jaar. Het pensioenspaarfonds realiseerde het hoogste rendement, maar had geen hogere risico-indicator dan de andere fondsen. Het fonds rekent wel jaarlijks de hoogste kosten aan het netto-kapitaal aan, maar daar staat tegenover dat er geen instapkosten aan het fonds zijn verbonden.

Omwille van de slechtere prestaties van de beurs enkele jaren geleden, is er overgegaan tot de creatie van de zogenaamde defensieve pensioenspaarfonds. Hoewel er geen gewaarborgd rendement is zoals bij de pensioenspaarverzekering, loopt men toch minder risico dan bij de klassieke pensioenspaarfonds. Men opteert het best voor defensieve pensioenspaarfonds indien men toch wil profiteren van een positief beursklimaat, maar niet te veel risico wil lopen. Van de twee defensieve pensioenspaarfonds presteerde het Pricos Defensive pensioenspaarfonds vorig jaar het best met een rendement van 11,04 %.

Om te besluiten kan men stellen dat men vanaf zijn vijfenvijftigste het best opteert voor een pensioenspaarverzekering. Indien men voor de leeftijd van vijfenvijftig met pensioensparen begint kiest men het best voor een pensioenspaarfonds. Bij deze pensioenspaarfonds kan men het risico verminderen door in een defensief pensioenspaarfonds te beleggen. Het rendement zal dan bij een goed beursklimaat lager liggen, bij een slecht beursklimaat zal men een beter rendement halen dan de bij klassieke pensioenspaarfonds.

Welke formule van pensioensparen men ook kiest, indien men de anticipatieve heffing op zestig jaar betaald heeft, kan men best nog tot zijn vierenzestigste verder sparen. De premies die men na het afhouden van de heffing nog stort kan men immers wel fiscaal in mindering brengen, er hoeft geen eindbelasting meer op betaald te worden. Op deze manier realiseert men op deze laatste stortingen een dubbel voordeel.

Lijst van geraadpleegde werken

Boeken

Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu (2002) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties

Bestuur van de informatie en de Studiën. Federaal Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu (2005) Beknopt overzicht van de sociale zekerheid in België. Brussel, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en leefmilieu, dienst publicaties

Broeckmans, J. (2001) Methoden van onderzoek en rapportering 1, syllabus. Diepenbeek, Limburgs Universitair Centrum

Cantillon, B. (1994) Ouderen en solidariteit, Vlaams welzijnscongres. Zaventem, Kluwer Editional

Chiau, A. et al (2004) Standaard belasting almanak. Antwerpen, Standaard uitgeverij

Colla, M. (1997) De Pensioenwijzer. *De Gids voor het wettelijk pensioen*. Roeselare, Roularta Books

Debbaut, P. et al (red.) (2002) Pro Senectute: over Pensioenen en zilverfonds. Kapellen, Uitgeverij Pelckmans

De Busschop, R. (2004) Belastingsgids 2004. Antwerpen, Landelijke bedienden centrale – Nationaal verbond voor kaderpersoneel

De Brabanter, V. et al. (2004) Aanvullende pensioenen voor werknemers. Mechelen, uitgeverij Wolters Kluwer België

De Grootte, P. en Truwant, V. (2003) Demografie & Samenleving. Leuven, Universitaire Pers Leuven

Deleeck, H (2001) De architectuur van de welvaartstaat opnieuw bekeken. Leuven, uitgeverij Acco

De Muynck, H. (2005) Sociaal recht in België. Gent, Academia press

Despotin, M. en Jegers M. (1995) De sociale zekerheid verzekerd? Brussel, VUBPRESS

Detiège, L. (1991) Pensioengids voor de zelfstandige. *Omzien naar morgen*. Brussel, uitgegeven door Het Gemeentekrediet

Dexia Bank (2004), Bouwstenen voor een duurzame oplossing. Brussel, Dexia bank NV

Haerens, D. (2005) Uw geld & uw Leven. *De gids voor persoonlijke financiële planning*. Kalmthout, Uitgeverij Biblo NV

Heeren, J. et al. (2004) Staten-Generaal van de Limburgse economie en werkgelegenheid. Heverlee-Leuven, Uitgeverij LannooCampus

Integraal vzw ism Unizo (2002) Met pensioen als zelfstandig ondernemer. *Juridische, fiscale, bedrijfseconomische en financiële aspecten*. Brussel, Uitgeverij Lannoo nv

Janvier, R. (1990) Sociale bescherming van het overheidspersoneel. Brugge, uitgeverij Die Keure

Lefebvre, E. (1993) Tekst en organisatie. Leuven, uitgeverij Acco

Ministerie van financiën (2002) Rust- en Overlevingspensioenen van de openbare sector. Brussel, drukkerij van het Algemeen Secretariaat

Pestieau, P. (2000) De toekomst van onze pensioenen. *Doelmatigheid, billijkheid en politieke haalbaarheid van de sociale bescherming voor bejaarden*. Leuven, uitgeverij Garant

Testaankoop (2003) Sparen voor een zorgeloos pensioen. *Uw toekomstige beleggingsstrategie*. Madrid, Uitgeverij Grupo

Van der Elst, R. (1997) Beleggen voor een beter pensioen. *Van overleven naar goed leven*. Antwerpen, Standaard uitgeverij

Websites

Accent Pension fund, technische fiche

(http://www.vdk.be/producten/beleggen/accent/Pension_Fund.pdf)

Accent Pension fund, prospectus (<http://www.sgbdm.be/nl/content/pension.pdf>)

Accent Pension fund, jaarverslag

(<http://www.sgbdm.be/nl/content/fondsen/jaarverslag/jaarverslagAccentPensionFund2005.pdf>)

Argenta Pensioenspaarfonds, jaarverslag (http://www.argenta.be/NR/rdonlyres/165D6990-FBD6-4762-B52D-935E658C03B5/0/nl_jaarverslag_ARPE_051231.pdf)

Argenta Pensioenspaarfonds, prospectus (http://www.argenta.be/NR/rdonlyres/DB5A075B-D665-4DA9-B2DA-6E7FE3908161/0/nl_ARPE_prospectus_060114.pdf)

Assuralia (beroepsvereniging van verzekeringsondernemingen), De aanvullende pensioenen na de wet-Vandenbroucke

(<http://www.assuralia.be/nl/publication/Commande/cahier/wap/index.asp>)

Budget net (<http://www.budget-net.com/map/show/default/src/335430.htm>)

Cash, dossier levensverzekeringen

(<http://www.cash.be/dossiers/levensverzekeringen/levensverzekeringen.asp>)

Dexia Pension Fund Defensive, halfjaarlijks verslag 30 juni 2005

(http://www.dexiainvestor.be/funds/report_semester/HJVpensdef.pdf)

Dexia Pension Fund Defensive, prospectus

(http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0159537696.pdf)

Dexia Pension Fund Dynamic, halfjaarlijks verslag 30 juni 2005

(http://www.dexiainvestor.be/funds/report_semester/HJVpensdyn.pdf)

Dexia Pension Fund Dynamic, prospectus

(http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0159537696.pdf)

Fiscale voordelen van de levensverzekering

(http://documents.insure.be/algemeen/fiscale_voordelen_leven.htm#Belastingen%20op%20premie,%20reserve%20en%20eindkapitaal)

FOD Economie - Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie

(http://statbel.fgov.be/figures/d21_nl.asp#1)

Fortis B Pension Fund, fiche

(<http://www2.fortisbank.com/checkurl.asp?dir=/beleggers/prodfich/FBPF - 83 NLD.pdf>)

Fortis B Pension Fund, halfjaarlijks verslag

(<http://www2.fortisbank.com/checkurl.asp?dir=/beleggers/prospect/FBPF REPA DUT 05063 0.pdf>)

Fortis B Pension Fund, prospectus

<http://www2.fortisbank.com/checkurl.asp?dir=/beleggers/prospect/FOBPEF FP DUT BE.pdf>

Hermes Pensioenfonds, jaarverslag 2005

(<http://www.delen.be/fundpdf/Jaarverslagen/hermespfnl.pdf>)

Hermes Pensioenfonds, prospectus

(<http://www.delen.be/fundpdf/Prospectussen/hpfprospnl.pdf>)

Het generatiepact (http://www.premier.fgov.be/nl/051011_generatiepact.pdf)

<http://nl.wikipedia.org>

ING (employee benefits), de wet op de aanvullende pensioenen

(www.inginsurance.be/NL/products/eb/spelregels.pdf)

Integrale, de nieuwe wet op de aanvullende pensioenen, informatiebrochure, december 2003 (www.integrale.be/nl/complementaire/brochure.pdf)

Interbeurs Hermes Pensioenfonds, jaarverslag (elektronisch toegestuurd gekregen na aanvraag)

Interbeurs Hermes Pensioenfonds, prospectus (elektronisch toegestuurd gekregen na aanvraag)

Intranet Dexia, pensioensparen - fiscale aspecten

(<http://intranet.ac.nl/AWAT/Particulier/Belegging/Pensioensparen/Productinfo/fiscaspect>)

Intranet Dexia, Pensioensparen - Definitie en specifieke kenmerken

(http://intranet.ac.nl/pers&publicaties/info_access/productfiches/beleggingen/Pensioensp

Mercator, de individuele pensioentoezegging voor werknemers

(www.mercator.be/pdf/productfiche%20IPT_loontrekkenden.pdf)

Metropolitan Rentastro, fiche

(<http://www.wvb.be/product/files/ProductficheMetropolitan-Rentastro31-12-05.pdf>)

Metropolitan Rentastro, fiscaliteit ten dienste van pensioenen

(http://www.bkcp.be/uploads/pdf/epargne/metro_nl_25-06-04_1.pdf)

Metropolitan Rentastro, prospectus

(http://www.bkcp.be/uploads/pdf/epargne/MR_PROSPECTUS_10-2004_NL.pdf)

Methodologie voor de risicoberekening van ICB's

(<http://www.cbfa.be/nl/publications/stu/pdf/study21.pdf>)

Pricos, fiche

(http://kbc-pdf.kbc.be/NG/feed/am/funds/FA/FA_BE0026535543_NL.pdf)

Pricos, prospectus

(http://kbc-pdf.kbc.be/NG/feed/am/funds/Fp/fp_be0026535543_nl.pdf)

Pricos Defensive, fiche

(http://kbc-pdf.kbc.be/NG/feed/am/funds/FA/FA_BE0942006397_NL.pdf)

Pricos Defensive, prospectus

(http://kbc-pdf.kbc.be/NG/feed/am/funds/Fp/fp_be0942006397_nl.pdf)

RSVZ (<http://www.rsvz-inasti.fgov.be/nl/tools/numbers/pension.htm>)

Record Top Pension Fund, fiche

(http://www.recordbank.be/xpedio/groups/internet/@public/@internet/@record/documents/portalcontent/133050_nl.pdf)

Record Top Pension Fund, prospectus

(http://www.abnamro.be/files/pdf/csv/prospectus_record_top_pension_fund_nl.pdf)

Rijksdienst voor pensioenen: wettelijke en reglementaire bepalingen

(http://www.rvponp.fgov.be/onprvp2004/NL/H/H_a/H_a_01.asp)

Rijksdienst Sociale zekerheid (http://socialsecurity.fgov.be/NL/over_de_fod/soczek_kort)

Star Fund, prospectus

(http://www.dexiainvestor.be/funds/nl/prospectus_full/BE0026510298.pdf)

Star Fund, jaarverslag (http://www.dexiainvestor.be/funds/report_year/JVstarfund.pdf)

Tijdschriftenartikels

Cash (trends), dossier pensioenen, 2^e pijler, 24/02/2005, pg. 39

Cash (trends), Een fiscaal buitenbeentje? 03/11/2005, pg. 16

Cash (trends), beleggingen met fiscaal voordeel, 30/06/2005, pg. 10

Krantenartikels

De Morgen, Jong geleerd is oud gedaan, 03/12/2005, pg.7

De Standaard, 12 pensioenspaarfondsen: alle 12 even goed?, 22/11/2005, pg.6

De Standaard, Nieuwe beleggingsregels, 22/11/2005, pg.5

De Tijd, Belegger kan nu al voor 780 euro pensioensparen, 18/11/2005, pg. 1

Het Nieuwsblad, Verhoogd pensioensparen kan vanaf nu, 19/11/2005, pg. 4

BIJLAGEN

Bijlage 1: Tabellen gecreëerd op basis van de verschillende jaarverslagen en prospectussen

Pensioenspaarfonds	rendement 1 j	rendement 3 j	rendement 5 j
Argenta Pensioenspaarfonds	24,80%	80,40%	44,80%
Metropolitan Rentastro	21,50%	63,40%	32,60%
Fortis B Pension Fund	20,40%	53,60%	30,20%
Record Top Pension Fund	19,40%	67,00%	20,20%
Interbeurs Hermes Pensioenfonds	19,05%	54,80%	27,10%
Pricos	18,36%	54,20%	26,80%
Dexia Pension Fund Dynamic	17,11%	41,20%	14,60%
Accent Pension Fund	16,73%	53,40%	17,50%
Star Fund	16,60%	48,30%	27,00%
Hermes Pensioenfonds	15,75%	50,40%	23,50%
Pricos Defensive	11,04%	-	-
Dexia Pension Fund Defensive	8,59%	-	-
Gemiddeld rendement	17,44%	56,67%	26,43%
Gemiddeld rendement/jaar		18,89%	5,29%

Pensioenspaarfonds	rendement 10 j	startkoers	huidige koers
Argenta Pensioenspaarfonds	-	50,00	82,86
Metropolitan Rentastro	179,50%	24,79	156,70
Fortis B Pension Fund	143,80%	24,79	119,35
Record Top Pension Fund	142,80%	24,79	85,98
Interbeurs Hermes Pensioenfonds	160,80%	24,79	129,70
Pricos	166,20%	49,58	283,36
Dexia Pension Fund Dynamic	140,20%	24,79	96,91
Accent Pension Fund	107,80%	49,58	201,75
Star Fund	164,20%	24,79	128,83
Hermes Pensioenfonds	143,10%	24,79	123,19
Pricos Defensive	-	50,00	62,95
Dexia Pension Fund Defensive	-	75,00	82,03
Gemiddeld rendement	149,82%		
Gemiddeld rendement/jaar	14,98%		

Pensioenspaarfonds	risico	kosten fonds	netto-actief
Argenta Pensioenspaarfonds	3	1,258%	102.059.016
Metropolitan Rentastro	3	0,820%	449.800.000
Fortis B Pension Fund	3	0,820%	2.967.040.000
Record Top Pension Fund	4	1,230%	98.140.000
Interbeurs Hermes Pensioenfonds	3	0,930%	31.523.570
Pricos	3	1,180%	2.716.839.564
Dexia Pension Fund Dynamic	3	1,215%	887.494.995
Accent Pension Fund	3	1,070%	30.674.479
Star Fund	3	1,070%	3.064.000.000
Hermes Pensioenfonds	3	0,960%	25.584.936
Pricos Defensive	2	1,080%	71.430.858
Dexia Pension Fund Defensive	2	1,215%	32.638.659
			10.477.226.077

Pensioenspaarfonds	totale kosten	instapkosten	meerwaarde sinds start
Argenta Pensioenspaarfonds	1.283.429	0%	65,72%
Metropolitan Rentastro	3.688.360	3%	532,11%
Fortis B Pension Fund	24.329.757	3%	381,44%
Record Top Pension Fund	1.207.122	3%	246,83%
Interbeurs Hermes Pensioenfonds	293.192	3%	423,19%
Pricos	32.058.737	2%	471,54%
Dexia Pension Fund Dynamic	10.783.089	3%	290,92%
Accent Pension Fund	328.239	2%	306,92%
Star Fund	32.784.800	3%	419,69%
Hermes Pensioenfonds	245.615	3%	396,93%
Pricos Defensive	771.483	2%	25,90%
Dexia Pension Fund Defensive	396.585	3%	9,37%

Auteursrechterlijke overeenkomst

Opdat de Universiteit Hasselt uw eindverhandeling wereldwijd kan reproduceren, vertalen en distribueren is uw akkoord voor deze overeenkomst noodzakelijk. Gelieve de tijd te nemen om deze overeenkomst door te nemen en uw akkoord te verlenen.

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

Financiële return van pensioensparen ?

Richting: **Licentiaat in de toegepaste economische wetenschappen**

Jaar: **2006**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt houdt in dat ik/wij als auteur de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij kan reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

U bevestigt dat de eindverhandeling uw origineel werk is, en dat u het recht heeft om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. U verklaart tevens dat de eindverhandeling, naar uw weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

U verklaart tevens dat u voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen hebt verkregen zodat u deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal u als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze licentie

Ik ga akkoord,

Jens VAN SWEEVELT

Datum: